

Amalia Skram
BØN OG ANFÆGTELSE (1885)

Det var Nytaarsdags Morgen. Hele Natten var Sneen falden fredelig og lodret fra en sort Himmel, der hang lav og tung ud over Byen. Nu, i Graalysningen holdt det op at sne. En Bris fra Nordost gjorde Revner i Disigheden, og Luften fik efterhaanden en klar og blaa Farve.

Nede paa Sehesteds Plads holdt Husportnerne paa at skuffe Sneen af Vejen. Snart havde de faaet i Stand en temmelig bred Passage, der løb langs med den halvcirkelformede Runding, som dannes af de smukke, karnapsmykkede Bygninger paa dette Sted. Midt paa Pladsen laa Sneen som en alenhøj Vold, kastet op omkring Vandspringet med det lille Bassin og Figuren paa Toppen.

Saa kom Tjenestepigerne trippende med sine smaa, brunlakerede Hankekurve, Postbudet svinged ind i Portrummene, Melkemændene indfandt sig med sine vældige Blikspande, og i Lejlighederne her og der blev Vinduerne smækket op.

I en af Andenetagerne tilhøjre for Vandspringet gik Stuepigen og tørred Støv en elegant udstyret Lejlighed, med rummelige, tæppebelagte Værelser, hvoraf det midterste, med de store brudte Hjørnevinduer gav Indtryk af at ligge i et Taarn.

Stuepigen var færdig med sit Arbejde. Hun lukked Vinduerne og saa' sig prøvende om. Saa gav hun Fruens Ibenholtsskrivebord med de fine Messingbeslag endnu en Overhaling med Støvekluden, lagde flere Kokes paa Kaminen i Kabinettet og begav sig saa paa Vej til Skabværelset for at pudse Lamperne.

„Naa er det galt igjen“ – sa Kokkepigen med en liden, kraftig Hoderysten, idet hun strøg forbi hende ude i Baggangen med to Par blankpudsede Støvler i Haanden og en Herredragt, hængende over Armen. „Han gir sig, saa det er fælt at høre paa.“

„Naadda!“ – svarte Stuepigen og drejed sig hurtig om. Derpaa slap hun Dørklinken til Skabværelset og fulgte i Hælene paa Kokkepigen med Støvekluden i Haanden. Paa de bløde Filtsko listed de forsigtig nedover den smale Gang, som løb langs med Spisestuen og Anretningsværelset. Ved Enden af denne stansed de og gav sig til at lytte udenfor en Dør.

En dump Stønnen trængte ud til dem; af og til fik de fat i Ord, der lød som Skrig af Angst eller voldsom Vrede, eller det skifted over i en hviskende jamren.

Og under og gennem det hele hørte de med Melleumrum en Stemme, som tyssed og bad og talte beroligende.

Kokkepigen satte Støvlerne fra sig og hængte Klæderne op paa en Knage ved Døren. Imens bøjede Stuepigen sig ned og keg ind gennem Nøglehullet.

„Han slaar om sig med Armene og spræller med Benene“ – hviskede hun. „Jøses! der farer han endebent op i Luften.“

„Er de opstaaet?“ spurgte Kokkepigen.

„Han i alt Fald ikke, Fruen kan jeg ikke se.“

„Gaa væk, la' mig!“ – og Kokkepigen skubbede den anden til Side og tog Nøglehullet i Besiddelse. Lidt efter blev det stille, og Pigerne luskede tilbage til Kjøkkenet.

„Gud Fader ved, hvad som plager den Manden“ – begyndte saa Stuepigen. „Du skal se, han gaar af med Forstanden.“

„Gaar! Jeg synes han alt er gaaen, ja, for rigtig kan han da aldrig i Verden være, slig som han gebærder sig“ – var Svaret. „Nej, en sku' jo tro det,“ bemærkede Stuepigen med en grundende Mine.

„Kan en vente and't“ – satte saa Kokkepigen i. „Han, som har omgaa'tes gale Folk Dag ud og Dag ind i saa mange Herrens Aar. Og en styg Fyr skal han ogsaa ha været.“

„Stakkars Frue, jeg vilde ikke være i hendes Klær, nej ikke for aldrig det“ – sukede Stuepigen.

„Ja, der ser de Straffen“ – nikkede Kokkepigen. „Der kan aldrig være Velsignelse med at holde Galehus. Det skulde ikke undre mig, om baade Fruen og han havde faaet sig en Smæk.“ Hun førte, mens hun talte, Haanden op til Panden og bankede paa den.

„Ja, men etsteds maa de jo være de gale ogsaa. Hvad sku' her bli' af, hvis de fik gaa løse omkring?“

„Har de ikke Gaustad og slige Steder, som er indsat af Gud og Kongen? Naar andre befatter sig med at ha Anstalter for dem, saa frister de Vorherre, det siger baade min Svoger og andre, som forstaar sig paa sligt.“

– Inde i Soveværelset laa Doktor Holm og Frue fremdeles i sine Senge. Han var falden hen i Slummer efter Anfaldet og drog nu Aandedrættet dybt og roligt. Med Melleumrum fortrak hans Ansigt sig i en styg Grimace, medens Legemet rystedes som i Krampe.

Hans Kone havde løftet sig op fra Pudren. Støttet paa Albuen laa hun og betragtede sin Mand. Det lysebrune, temmelig graasprængte Haar krused sig varmt og blødt om Tindingerne og faldt i en svær Fletning ned over Skulderen. De fyldige, tæt sammenklemte Læber var trukket ned i Mundvigerne, Brynenes Buer løftet som i Smerte, og de mørkeblaa, smuktformede øjne stirrede med spændt og bekymret Blik. Daggryet, der trængte ind gennem et Bobinets Rullegardin, fyldte Stuen med et blegt Lys, men fra de mørkerøde Tæpper og Sengeomhæng fik Fru Holms hvide Kinder et svagt Skjær af en varmere Farvetone.

Hun tænkte paa, hvor oldingagtig affældig hendes Mand saa ud, naar han sov. Den høje, brede Pande laa i posede Folder, øjnene dybt indsunkne med blaasorte Omgivelser, paa de spidse Kindben sad en Mængde Rynker. Næsen var bleven saa skarp og lang, Haaret var næsten borte. Naar han saaledes laa paa Ryg, saa det ud, som om hele Hodet var skaldet. Og saa dette Præg af Uro og Nag, som laa i hver eneste af Ansigtets Linjer. Dette Drag af Træthed og Græmmelse om de halvtaabne Læber. Han ligned . . . nej, hun turde ikke tænke, hvad han ligned.

Hun drog et lydløst Suk, lagde sig tilbage paa Puderne og foldede Hænderne over Brystet. Hun bad. Bad, som hun hver Morgen plejede, om Kraft og Styrke til den Dag, der forestod. Men fremfor alt bad hun om Kjærlighed, saa hun kunde gjøre sin Pligt, ikke sukkende, men med Tak og Tro til den Gud, der havde elsket hende først og havde revet hende ud af Syndens Herredømme. Som Synderinden i Evangeliet, der elskede meget, fordi hendes Synder var forladte, saaledes vilde ogsaa hun elske tilbage først og fremmest Gud og gennem ham sin Mand, sine Børn, ja, selv det Kors og den Tugt, som Vorherre havde hjemsøgt hende med. Da vilde alt bli let at bære, for da skulde hun daglig smage den Fred, som overgaar al Forstand. Og saa bad hun ogsaa om Helbredelse for sin syge Mand, at Gud for Christi Døds Skyld vilde spare ham og hende for dette forfærdelige, som saa længe havde hængt truende over dem, at han vilde gi ham hans aandelige Sundhed tilbage og bevare hans Forstand, saa at han kunde omvende sig til Gud og bli et af hans benaadede Børn. Og hun begyndte og endte med at minde Gud om Løftet, der var givet de troende: „Sandelig, sandelig siger jeg Eder, hvad som helst I bede Faderen om i mit Navn, det skal Eder gives.“

En Følelse af Tillid og Fortrøstning drog svalende gennem hendes Sind. Siden Lillejuleaften havde hun mærket Bedring.

Hun var vis paa det, hvor meget end Doktor Thomsen rystede paa Hodet, naar hun talte om det. Hallucinationerne, naar han om Morgenen vaagnede op af sine vilde Drømme, var jo

rigtignok af samme Styrke og Varighed. Men det, hun knytted sit Haab til, var, at han i alle disse Dage havde været ganske normal, naar Anfaldet var over, og ikke en eneste Gang, som saa ofte før, gaaet i Ørske opover Dagen uden at kunne gjøre sig fri fra eller bli klar over sin hallucinerede Tilstand. Naar han bare ikke gjorde det, var der jo ikke Tale om, at han kunde ansees som sindsforvirret. Hallucinationer var ikke det samme som Vanvid. Det behøved jo bare at være Resultatet af et overanstrengt Nervesystem. Derfra skrev sig ogsaa hans Pirrelighed og Heftighed. Det var Sygdommens Skyld, at han var saa vanskelig at omgaaes. Hun maatte være taalmodig og ogsaa faa Gutterne til det, især Sigurd, der var saa gjenstridig af Karakter.

Hver eneste Morgen i denne Tid havde hun med Angst og Spænding vogtet paa Minespillet i hans Ansigt, naar han var bleven rolig efter Paroksysmen, for at læse sig til, hvad hun havde i Vente. Og naar han saa var begyndt at tale, havde hun hver Gang seet, at hun havde Ret i sin Formodning. Der havde ikke været Spor af uklare Forestillinger, at mærke. Efterhaanden var saa Forvisningen om, at Gud endelig havde bønhørt hende, dalet ned over hende. Paa sine Knæ havde hun takket Gud for hans store Naade og var bleven ved med at bede og paakalde.

„Hjælp! Hjælp! lad mig være, I, Bøddeltølpere!” skreg pludselig Doktor Holm og slog fra sig med begge Arme, idet han stritted imod som En, der værger sig mod et voldeligt Overfald.

„I Celle! Nej, Fanden skal ta jer. Har Dere da ingen Samvittighed? Gaa op til jeres eget Sted, Dere Blodhunde, som piner Ofrene og ler til deres Jammer. Hjælp! Hjælp! Er der ingen, som vil være retfærdig?” Han slog og sparked, mens Blikket flytted sig lynsnart, ligesom hoppende i Rummet umiddelbart over hans Seng.

Hans Kone kasted sig over ham og kjæmped for at gribe fat i hans Hænder.

„Men Carsten, kjære snille Carsten, kom til dig selv!” – bad hun med skjælvende Stemme. „Du er jo hos mig, her i Sengen din. Der er ingen, som vil gjøre dig noget, ingen, ingen, ingen! Du er alene med mig, hører Du, Carsten!”

Hun havde faaet sin ene Haand under hans Nakke, med den anden holdt hun om hans Arm, og Ordene flød som en Strøm fra hendes Læber, de bedste og kjærligste, hun kunde finde.

Men han ænsed hende ikke.

Pludselig rev han sig løs og kasted sig over til den anden Side, saa at Overkroppen hang helt ude af Sengen. Han stemmed Albuen mod Gulvet, og idet han holdt den anden Arm afværgende foran Ansigtet og bøjed Hodet til Side med en Bevægelse fuld af Rædsel, vedblev

han i en lav, besværgende Tone: „Dere skal ikke røre mig, siger jeg, Dere skal ikke! Dere er ikke værd at lægge Haand paa det Hellige, thi vi, som lider, vi er hellige, og saa kalder Dere os vanvittige, og Dere, som er glade, Dere er som de umælende, der ikke kan lide, fordi Dere ikke kan tænke, og saa kaldes Dere kloge. Nej, siger jeg, nej!“ Det sidste Ord døde hen i et langt jamrende Raab.

Fru Holm, som var sprungen frem af Sengen, stod paa de bare Fødder og bøjede sig over ham. Hun vidste, at det ikke kunde nytte at røre ved ham, før han atter blev stille. I sin Kvide vred hun Fingrene i hverandre og flyttede sig nervøst frem og tilbage. Et Par Gange dækkede hun et øjeblik Ansigtet med sine Hænder og bevægede Overkroppen paa en hastig, hensigtsløs Maade. „Ser I ikke, hvad der foregaar,“ – begyndte han straks efter i en forandret Tone, hæst hviskende. Han spilede øjnene op og lod dem langsomt vandre rundt til alle Sider, som havde han hele Himmelhvælvingen over sig. „Der kommer Solen, den løber mod jorden, se, se, se,“ – han talte med en rivende Hurtighed, „dens Ild er slukt, Luften er bleven selvlysende, lige mod jorden, ned paa den, det er Dommedag, – bam, bam, bamberam!“ Det sidste lød som en dump, skurrende Skratten. I det samme faldt Hodet bagover. Han var besvimet.

Med Opbydelsen af alle sine Kræfter fik Fru Holm sin Mand løftet op fra Gulvet. Mens hun med den ene Haand støttede hans livløse Legeme op mod sit Bryst, gjorde hun med den anden Hodegjærdet højere, før hun lagde ham tilbage i Puderne. Saa stænked hun ham med Vand og Eau de Cologne, gned ham under Hjertekulen og holdt ham Naphtadraaber under Næsen. Kort efter aabned han øjnene, saa sig om med et trætt Blik, tog sig flere Gange til Panden og klapped tilsidst sin Hustrus kolde Kind. Saa laa han stille hen med lukkede øjne. Af og til undslap der ham et Suk, som syntes at arbejde sig frem langt indvendig fra.

Fru Holm begyndte at klæde sig paa, mens hun hyppig skottede til sin Mand. Hun bemærkede, at hans Blik paa en spejdende Maade i ét Væk rettedes mod Døren, og at hans Fingre kramsed og kneb i Sengetæppet. Kom hun til at støde mod noget paa Vaskeservanten eller Toiletbordet, tyssede han heftig og lyttede forskræmt.

Hun vilde tale til ham, men Lyden af hendes Stemme kvaltes i Struben. Var det virkelig muligt, at han laa der og pintes videre fort af de forvirrede Fantasier, nu, han skulde være klar og rolig?

Var han da falden tilbage?

„Hvad er det, Vennen min?“ fik hun tilsidst med Møje frem. „Hvorfor ser Du saa mod Døren? “

„Hys!“ sa han utaalmodig og løfted Haanden. „De er der endnu, hør!“ – og han blev ved at lytte anstrengt.

„Hvem er der, mener Du, Carsten?“ spurgte hun med et sygt Smil og gik hen til Sengen.

„Hvad vil Du plage mig for? De, som vil ta mig naturligtvis“ – det kom ængstelig hviskende. „Aa, men lad dem ikke slippe ind, ber jeg dig, Elise!“ Han rakte Hænderne bedende op imod hende.

„Men Du har jo drømt det, Carsten. Husker Du ikke, at det bare er en Drøm?“

„Drøm!“ – han rysted mismodig paa Hovedet.

„Ja vist, som saa ofte før. Du véd, Du drømmer saa tydeligt. Det tar Tid, før Du faar arbejdet Dig ud af det igjen. Men ikke sandt, nu vil Du være kjæk, – nu véd Du, at det er, som jeg siger?“ – Hun strøg ham kjærligt over Panden.

„De er derude, de lurer paa mig, jeg forsikrer Dig, Elise, Hør!“

„Ja, saa se selv da, Carsten“ – hun fløj hen og aabned Døren paa vid Væg. „Ikke et Menneske her. “

Der blev et dæmpet Rabalder der udenfor. Stuepigen rendte Panden mod Kokkepigen. De blankpudsede Støvler røg bortover et Stykke. Kokkepigen lod, som om det var dem, hun først nu var kommen med og havde sluppet af Vanvare; hun samlede dem sammen og satte dem hen paa sin Plads. Stuepigen gav sig med stor Iver til at rulle den lange Straamate sammen, noget hun ellers kun gjorde Onsdag og Lørdag, naar Gangen skulde sæbevaskes.

Fru Holm kneb Læberne sammen og rødmed af Vrede. „Hvad skal De med Matten?“ spurgte hun.

„Jeg skulde feje“ – kom det forfjamsket fra Stuepigen, som blev ved at gaa baglænds, foroverbøjet, rullende paa Matten.

Kokkepigen var i en Fart smuttet tilbage til Kjøkkenet.

Doktor Holm havde rejst sig i Sengen. Han holdt de knyttede Hænder afværgende ud foran sig. Men straks efter gled der et Udtryk af Lettelse hen over hans Træk. Rolig la han sig tilbage paa Puderne.

„Nu da, Carsten, er Du nu overbevist?“ spurgte Fru Holm, da hun havde lukket Døren.

„De kommer nok igjen, de Asener” – mumled han. „Men ser Du, jeg havde Ret i, at der var nogen” – han saa triumferende ud. „Mig lurer de ikke, jeg hører altfor godt.”

En Timestid senere stod Fru Holm i Spisestuen ved det dækkede Frokostbord og traged Kaffe.

„Véd De, om Gutterne er færdige!” spurgte hun den indtrædende Stuepige.

„Jeg skal se efter” – var Svaret. „Bed dem saa komme og spise!”

Kort efter viste Doktor Holm sig, omhyggelig paaklædt med snehvidt Skjortebryst og det tynde, graa Haar delt i Nakken og børstet fremover mod ørene. Han tog Plads ved Bordet og begyndte at læse i Morgenavisen.

„Har Du det bedre nu, Carsten?” spurgte hans Kone.

Han gjorde en Bevægelse, som om Lyden af hendes Stemme generte ham.

„Bedre?” gjentog han grættent. „Hvad mener Du med det?” „Du var jo daarlig i Morges, Carsten.”

„Lad mig være fri for dine Insinuationer.” Han saa paa hende med et stikkende Blik. „Daarlig – ja, det er vel det, Du gaar og venter paa. Du synes, jeg lever Dig for længe. Tænk, om Du blev kvit mig!” Han rysted Hodet frem og tilbage og talte i en vrængende Tone, som om han efterabed en eller anden.

Hans Kone aabned Læberne for at protestere, men saa tog hun sig i det og satte sig stiltfærdig ned.

„Men det kan Du skyde en hvid Pind efter” – vedblev han barsk. „Baade Du og han, Husvennen din, som Du gaar og tisker med om Dagene.”

„Aa nej, Carsten, sig nu ikke sligt, Du har Synd for det,” Stemmen var bedende.

„Synd for, at jeg gennemskuer Dig! Tror Du ikke, jeg forstaar, hvad han og Du pønser paa? Men Du kan gjerne sige ham, at det nytter ikke, han venter paa Dig. Du blir ikke Enke paa det første, min Mor.”

„Enke, – jeg! Thomsen, han er jo en gift Mand.” Hun saa hjælpeløst paa ham.

„Og ikke heller faar Du mig op til Vestre Aker¹ nej, saa pine, bitter Død. Nu bandte jeg,” og han slog i Bordet, saa Opdækningen dansed. „Gal jeg. Det skal Du aldrig i Evighed faa det til.”

Fru Holm skjænkede Kaffe og satte den hen til ham.

¹ Egnen, hvor Gaustad, Sindssygeasylet, ligger.

„Hvor pent dit Haar ser ud i Dag, Carsten,“ sa hun venligt, idet hun gik tilbage. „I Grunden er det endnu saa fyldigt og blankt.“

Han strøg sig varsomt med Haanden over den tynde Frisure og lod Fingerspidserne glide ned igjennem de spidsvoksende, visne Skjægdusker. „Ja, det skulde jeg mene“ – mumled han fornøjet. „En har jo været en vakker Mand i sine Dage,“ føjed han lidt efter til og retted sig op med en stolt Mine.

Der hørtes Trin udenfor. Fru Holm saa hurtig mod Døren og bed i Underlæben for at stagge sin Uro. I det samme traadte to halvvoxne Gutter ind. Det var deres eneste Børn, og der var kun et Aar imellem dem. Det var vakre Gutter, den ældste især, som havde lyst, krøllet Haar og aabne, blaa øjne. Han var lidt spinkelt bygget, men udmærket velskabt, og hans nye mørkeblaa Bukser med Jakke og Vest af samme Stof sad godt paa hans slanke Lemmer. Den anden var mere firskaaren og havde et bredere Ansigt med brune, smilende øjne og brunt, glat Haar. De var klædt aldeles ens, naar undtages at deres smaa, kulørte Silkeslips var af forskjellig Farve. De saa begge rene og soignerte ud, og deres røde Kinder og blanke øjne fortalte om en lang Morgensøvn.

„Godmorgen, godt Nytaar!“ – sa de begge to paa en Gang, idet de satte sig til Bords. Fru Holm ønsked dem det samme og nikked kjærligt til dem. Deres Far var optat af Avisen og lod ikke til at bemærke dem. Begge Gutterne kasted fra Siden et sky Blik paa ham og saa derefter usikkert spørgende paa Moren, hvorpaa de gav sig i Lag med Maaltidet.

„Naa, Gutter“ – sa Doktor Holm pludselig uden at se paa dem, „har Dere sovet godt i Nat?“

„Ja Tak, Papa!“ svarte de i Munden paa hinanden.

Det vartydeligt af deres Bevægelser, at de var bange for at gjøre Støj. Naar de satte Kopperne fra sig, skete det varsomt og sagte, og naar de bad Moren række sig et eller andet, var det med dæmpet Stemme.

Alligevel var den ældste uheldig og kom til at vælte sin Melkekaffe ud over Dugen med et Rabalder, saa de alle fo’r sammen. Han blev bleg i Kinderne og sendte sin Mor et hurtigt Blik.

„Hvad skal det bety, at du griser saaledes til, Gut!“ fo’r Doktor Holm op og betragted ham bistert.

Gutten blev siddende ubevægelig uden at svare.

„Han kunde ikke hjælpe det, Papa“ – det var den yngste, som talte; Stemmen var lav, næsten hviskende.

„Hold Mund, Magnus! Hvem taler til dig?“

Der blev et Par Sekunders Dødsstilhed. Fru Holm la sin Serviette over det vaade Sted paa Dugen, tog Koppen og fyldte den paany.

„Vil Du svare, Sigurd!“ tordned Doktor Holm. „Hvad skal det bety? spør jeg.“

Gutten rørte sig fremdeles ikke. Haanden laa endnu paa den Plet, hvor den var sunket ned, da han tabte Koppen. Af og til blinkede han nervøst med øjnene.

„Saa svar dog, Sigurd“ – hviskede Fru Holm, idet hun bøjed sig ned og lod, som hun tog noget fra Gulvet.

„Jeg kom til“ – sa nu Sigurd med en underlig tør Stemme og saa et øjeblik hen paa sin Far.

„Kom til“ – hærmed Faren. „Har Du Lov at komme til, Du?Hvad sidder Du der og glaner for? Jeg skal lære Dig, din trodsige Kanalje!“ Han tog fat i hans øreflip og kneb og sled i den af al sin Kraft.

Magnus løftede begge sine Hænder med et halvkvalt Raab, som vilde han gribe om Farens Arm. Hver Nerve i hans Ansigt sitrede. Men Sigurd fortrak ikke en Mine. Han pressede Læberne sammen og gjorde ikke Spor af Modstand. Viljeløst lod han sit Hode skakes frem og tilbage under Farens arrige Tag. Fru Holm skjulte sit Ansigt i Hænderne uden at gi en Lyd fra sig.

„Du skylder din Far Respekt, véd Du det?“ sa saa Doktor Holm og slap endelig øreflippen.

„Har Du ikke lært, at Du skal hædre din Far og Mor, hva’?“ Han talte i Præketone. Staar der ikke skrevet, at Du blir forbandet, hvis Du ikke gjør det, hva’? Kan Du ikke din Børnelærdom, Gut, hva’? Vil Du ikke med det gode, saa faar Du Prygl, til Du vil. Forstaar Du det, hva’? Jeg skal pille Trodsen ud af Dig. La bli at sidde og stir!“ Stemmen slog pludselig over i et Kommandobrøl, der bragte Fru Holm og Gutterne til at hoppe paa Stolene. „En slig Uforskommethed!“

Sigurd rørte ikke mere ved Maden. Koppens Indhold blev staaende uanset. Han saa ret frem for sig. Omkring Munden laa der et Udtryk af tilbagetrængt Forbitrelse, maaske af Smerte. Blikket var haardt, Brynene trukket op i Haan. Al Farve var vegen fra hans Ansigt. øreflippen var rød som dryppende Blod.

Magnus, der sad lige overfor han, havde Møje med at faa Resten af ægget og Franskbrødet i sig. Det bæved om Mundvigerne, og hans øjne fyldtes stadig med Vand. Men han lod, som han ikke mærked det. Ganske langsomt løb Taarerne over Kinderne og dryppede fra Hagen ned paa hans Trøjeopslag.

Saa rejste Holm sig og gik ind i Værelset ved Siden af. „Stakkels Sigurd” – sa Fru Holm og vilde stryge ham over Haaret, men han trak sig bort med et Anstrøg af Uvilje og gik hen til Hjørnesofaen.

„Hvorledes Du kan være, Sigurd! – Du er da ikke sint paa mig, vel?” Hun saa bedrøvet paa ham.

„N-e-j da” – svarte han trævent og lod sig glide ned i Sofaen. Magnus havde i al Hemmelighed tørret sine øjne. „Tak for Ma-hm,” han maatte hoste for at faa Maalet op. „Tak for Maden, Mama” – Stemmen var lidt fugtig.

Fru Holm tog ham ind til sig og kyssed ham paa Kindet.

Saa gik hun ud med Blomstersprøjten efter Vand til Planterne.

„Det er virkelig stygt af Dig, Sigurd” – begyndte Magnus formanende. „Være slig mod Mama.”

Sigurd gav en arrig Lyd ifra sig, aabned en Bog, som laa paa Bordet og gav sig til at læse.

„Ja, er det ikke sandt kanske?” – Magnus gik tæt hen til ham. „Du, Du, Du!” – han puffed til ham for hvert Ord. „Værs go’, svar, om det ikke er sandt?”

„Kan jeg ikke faa Fred for Dig, Gut!” Sigurd røg op med et Hvæs som af en Kat. „Hvad er det, Du staar og ævler for?” Han gik rundt om Bordet og tog Plads i det andet Sofahjørne, hvor han atter fordybed sig i Bogen.

„Sinnetag, Vigtigper, Krudtkjærring” – Døren gik op, og Stuepigen kom for at ta af Bordet. Da hun var vel ude igjen med det fuldt besatte Bræt, begyndte Magnus, hvor han slap.

„Sinnetag, Ilskekop, Særgris, fy for en Skam, fy for en Skam!” Han stod og pegte Fingre ad ham.

„Højre eller venstre, Gutter?” lød det pludselig bag ved dem. I den aabne Dør stod deres Far og strakte sine tæt lukkede Hænder frem imod dem.

„Venstre” – sa Magnus efter at ha betænkt sig lidt.

„Nei, ikke den Gang’ – Holm aabned Haanden og lod ham se, at den var tom. Saa skjulte han Hænderne paa Ryggen og foretog et Par Ombytninger af Indholdet.

„Om igjen” – sa han saa. „Højre eller venstre?”

Magnus var kommen i Humør igjen. Han fulgte Farens Bevægelser med en spændt og fornøjet Mine.

„Den!” raabte han og slog et Klask paa den anden Haand. Doktor Holm kasted Overkroppen bagover med en Grimace, som skulde udtrykke den højeste Overraskelse. „Se mig til den Fulassen! Og jeg, som tænkte, jeg skulde narre ham.”

Magnus slog sig paa Knæerne og lo af Glæde.

„Ja, Gevinsten gir Du vel mig?” – spurgte Holm og lod, som om han vilde stikke Pengene til sig. Men Magnus fo’r ind paa ham og vristed dem fra ham under høj Latter.

„Nu Du, Sigurd! Lad os nu se, hvad Held Du har.” Doktor Holm tog sin Portemonnæ frem.

Sigurd havde iagttaget sin Fars Adfærd med et koldt, kritiserende Blik. Han kunde mindst af alt fordrage, naar han gav sig til at gjøre Narrestreger med dem. Hvordan han end havde baaret sig ad i Forvejen, saa skulde de komme logrende som Hunde, saasnart han bare fløjted. Det vilde han ikke, ikke om han saa blev slaet ihjel for det. Naar han var bleven forurettet, saa vilde han ogsaa ha Lov til at være det.

„Nej Tak, Papa, jeg vil ikke” – svarte han med en let Dirr i Stemmen, idet han rejste sig.

„Snak med Dig, Gut, kom nu bare, naar Din Far vil være saa snil!”

„Jeg har ikke Lyst.” Det kom saa kort og spinkelt, men der var noget staalsat i Maaden.

Magnus sneg sig tæt forbi ham. „Gjør det da!” hvisked han.

„Ja, Du er nu altid Dig selv lig! Bestandig saa venlig, saa imødekommende, saa takkelig” – vrænged Doktor Holm. „Hva’ ikke sandt, at det er Du?”

Sigurd gav intet Svar, bare stod og saa ham stift ind i øjnene. „Hvor det maa være hyggeligt at være saa elskværdig. Hva’, synes Du ikke, det er hyggeligt?”

„Aa–h – jo,” svarte Sigurd ligegyldig, idet hans Overlæbe krused sig haanlig, og øjnene skjød et koldt Blink.

„Tværdriver!” skreg Holm ude af sig selv. „Din uforskamede Slubbet!” Og Slagene faldt susende paa Guttens øren og Hode.

„Aa nej, ikke slaa ham, ikke gjør det, søde, snille Papa!” – jamred Magnus, der løb til og trak ham i Frakken.

Instinktmæssig havde Sigurd først løftet Armene op som et Skjold foran Ansigtet, men i næste Nu greb han med begge Hær der om Hodet og tog med bøjet Nakke og ganske stum mot Pryglene.

„Han ærgrer Livet af mig, den Gutten“ – stønned Doktor Holm, da han var træt af at slaa. „Aldrig kan han være ordentlig.“ Derpaa forlod han Stuen og slog Døren haardt i efter sig.

Aldrig saa snart var han borte, før Sigurd sprang frem over Gulvet med et Ansigt, der var fordreiet af Lidenskab. Foran Døren, hvorigjennem Holm var gaaet, stod han stille og trampe som en afsindig. I en rivende Fart og tænderskjærende gav ha fra sig en Masse helt eller halvt uforstaaelige Skjældsord, medens Taarerne formelig styrted frem af hans øjne.

„Jeg tror min Sandten, Du er bleven gal, Sigurd,“ udbrød Magnus, der saa til i nogen Afstand, maabende af Forskrækkelse. Da Sigurd havde raset fra sig, tørred han omhyggelig sit Ansigt, stak Hænderne paa Ryggen og gav sig til at vandre langsomt op og ned ad Gulvet. Magnus fulgte ham med øjnene. Efterhaanden, da han saa at Sigurd var bleven rolig, fortog Forskrækkelsen sig. Pludselig brast han i Latter. Sigurd stansed et øjeblik og tilkasted ham et biskt Blik, hvorpaa han atter fortsatte sin Marsch. Magnus lo stedse mere og mere. „Hvalp!“ hvæste Sigurd, tog ham i Nakken og drog ham mod Udgangsdøren.

„Slip mig, vil Du slippe mig!“ skreg Magnus og stred imod. Med en kraftig Anstrængelse fik han slidt sig løs og flygted opover igjen. Sigurd fo’r efter og fik atter fat i ham.

„Pas Dig bare, eller vil Du, jeg skal hyle, saa Papa hører det? Kan Du ikke være i Fred med Dig, Sigurd“ – kom det straks efter mæglende, som angred han Trudselen med Faren.

„Ja, vil Du la bli at le?“ spurgte Sigurd befallende.

„Ja, vil Du ud og age Kjælkebakke, da?“ foreslog Magnus. Sigurd dreied sig om paa Hælen uden at svare, lod sig glide ned i Sofaen og tog atter fat paa sin Læsning.

Men Magnus gav sig ikke.

„Kan du’ke komme ud og age Kjælkebakke? Du, Du, kan du’ke! Det er lumpent af Dig. Kan du’ke komme ud og age Kjælkebakke, Du, Du, Du?“ Og han trak ham i Trøjeærmet og gjentog det samme op igjen og op igjen i et Kjør.

„Hold Mund!“ raabte pludselig Sigurd. Det kom med slig Kraft og var ledsaget af saa haardt et Spark i Gulvet, at Magnus fo’r i Veiret. I det samme kom Fru Holm ind.

„Nej Fy, Sigurd – siger Du hold Mund til din Bror?“

„Han plager mig“ – var det korte Svar.

„Plager ham, nej, hør for en Vigtiger! Jeg bare ber ham komme ud og age Kjelkebakke.“

„Det synes jeg virkelig Du skulde, Sigurd“ – sa Fru Holm opmuntrende. „Nu er det dog blet for sent til at gaa i Kirke.“

„Jeg læser“ – svarte Sigurd afgjørende.

„Ja, i Regnebogen“ – lo Magnus. „Tænk Dig til, Bohrs Regnebog! Det er bare for at trodse.“

„Du vil ha godt af at komme ud“ – vedblev Fru Holm. „Vejret er saa pent, og Føret maa være brilliant.“ Hun saa gjennem Vinduet ud paa Gaden.

„Hører Du nu, hvad Mama siger, Du, Du, Du! Vil Du ikke gjøre det, naar Mama siger det engang?“ Han blev ved og blev ved og forsøgte ihærdig at puffe Sigurds Albue udenfor Bordkanten. Sigurd sad med Haanden under Kindet og øjnene i Bogen, tilsyneladende uden at ænse, hvad der foregik. Men med ét fik Magnus et Stød, saa han fløj baglæns hen ad Gulvet, ledsaget af disse Ord: „Hvis Du ikke nu holder Fred, saa faar Du Prygl, saa meget Du véd det.“

„Fy skam Dig, Sigurd! Hvor kan Du være saa uskikkelig mod din eneste Bror paa en Nytaarsdag?“ Fru Holms Tone var strængt tilrettevisende.

„Hvorfor kan han ikke la mig være da?“

„Jeg bare ber ham komme ud og age Kjelkebakke, jeg“ – sa Magnus og saa højst uskyldig ud.

„Aa, ti stille med Dig! Du er saa slu, at det er en Gru, Du véd, jeg blir sint, og derfor gjør Du det.“ Han stødte Ordene dæmpet frem paa en indædt, forbitret Maade, og samtidig fo’r hans knyttede Næve med en hurtig Bevægelse hen imod Magnus’ Ansigt.

„Nej, hør, ved Du hvad, dette gaar for vidt, Sigurd!“ udbrød Fru Holm opbragt. „Jeg tror, det er bedst, du gaar ind paa jeres Værelse, indtil Du blir snil igjen.“ Og hun tog ham i Armen og førte ham bortover Gulvet.

Han gjorde sig løs med et iltert Ryk.

„Jeg kan godt gaa alene“ – sa han i en stram Tone og gik ud med afmaalte Skridt.

„Jeg vil dog se efter, om der er gjort i Stand derinde“ – mumled Fru Holm og fulgte efter.

Da Magnus blev alene, grebes han af et Slags Anger, som han søgte at fordrive ved at gennemgaa i Hukommelsen, hvad han havde sagt, hvorefter han Følte sig beroliget med Hensyn til sin egen Opførsel. Alligevel kunde han ikke værge sig for en vag Fornemmelse af

Skamfuldhed. For at adspredde sig tog han op sin Portemonnæ og gav sig til at tælle de Smaapenge, Faren havde git ham.

Sigurd gik imidlertid ind paa sit og Broderens fælles Soveværelse, satte sig rolig ned ved Bordet foran Vinduet og stirred ud paa Gaardspladsens sortegraa Murvægge. Som han sad der med Hodet stærkt paa skjæve og Kindet støttet i Haanden, saa han uhyre melankolsk ud. Ophidselsen fra før af var borte, og hvert Træk i hans Ansigt var ligesom gaaet til Hvile i en forstenet Bedøvelse.

Fru Holm lagde nogle Kokes paa Kakkellovnen. Saa stilled hun sig op ved Vinduet og betragtede Sigurd. Han flyttede ikke Blikket, og ikke en Muskel i hans Ansigt forraadte, at han mærkede det. Hun korsede Armene paa Brystet og lod sine øjne ufravendt hvile paa ham. Hun vilde bringe ham til at se paa sig. Men det nyttede ikke.

„Skal Du ikke ta Dig en Bog og læse i?“ spurgte hun tilsidst.

„Nej,“ svarte han fremdeles ubevægelig.

„Hvad vil Du da bestille paa, mens Du sidder her?“ „Kjede mig“ – sa han tonløst.

Fru Holm stod endnu lidt og saa paa ham. Saa gik hun fra ham.

Der var ingenting Sigurd vidste saa vel, hvad var, som det at kjede sig. Det kunde komme pludselig over ham, naar han holdt paa at læse Lektier, naar han legte med Magnus, eller naar han i Timerne sad paa Skolebænken. Og det var ikke nogen almindelig Kjedsomhed, men en Kjedsomhed, som gnaved og grov i hans Indre, saa han undertiden havde Trang at lægge sig, plat ned paa Gulvet og hyle. Men saa snart han i Tankerne havde foretaget Eksperimentet, havde han ikke Lyst til det heller. Ikke til det engang. Aa dette ikke at ha Lyst til det værdige Gran! Og saa sa de, at Livslede var noget, som Børn ikke kjendte til. Ja, de sa nu saa meget Sludder, de Voksne, og saa var de saa uretfærdige og saa væmmelige, han hadede dem allesammen, nej, ikke sin Mor alligevel, skjønt hun kunde være bra lej hun ogsaa undertiden. Det var bare naar han legte „Indianere“ nede paa Kontraskjæret, at han rigtig morede sig, jo, ogsaa paa Ballerne og paa Langski for Resten – aaja, Skjete-Is og Kjælkebakke var jo heller ikke saa værst. Men alt, som var Moro, stod saa kort paa, og saa var det op i det samme igjen.

Hvis han bare havde været født i en anden Tid, den Gang der var Helter og Kjæmper, i Vikingeperioden f. Eks., det vilde været Liv, det. Nu var der ingen Helter mere, og derfor var det saa kjedeligt at leve. Eller hvis han havde havt en anden til Far, for hans var ikke som de Fædre,

Kammeraterne havde, og han kunde ikke forstaa sig paa sin Mor, som havde tat ham til Mand og havde villet ha Børn med ham – ish, uf! Der var mange rare Grejer i Verden.

„Hvad var det, som gik af Sigurd, hvorledes kom det?“ spurgte Fru Holm Magnus, idet hun traadte ind i Spisestuen.

Saa fortalte Magnus om Pengene og Pryglene, og hvad der videre var forefaldet.

„Stakkels Sigurd, fik han nu Bank igjen,“ mumled hun. „Det er ikke godt at være ham heller. Men han er nu ogsaa saa stædig.“

„Ja, og var det vel ikke stygt af Sigurd, at han ikke vilde age Kjælkebakke, Mama?“

„Aajo, vist var det, men derfor behøver jo ikke Du ogsaa at sidde inde og surmule.“

„Jo, for Kjælken er saa tung at dra, opover alene, og saa desuden er det ingen Moro, naar Sigurd ikke er med.“

„Du kan jo hente Casper eller faa fat paa Portnerens Anton. » „Ja, Anton! – Han er saa kjæk at ha' med“ – raabte Magnus glad, og i et Par Spring var han ude af Døren.

Fru Holm gik ind i Dagligstuen. Gjennem den portierebehængte Dør, der førte til Holms Værelse, saa hun sin Mand sidde tilbagelænet paa en Stol. Hænderne hang løst ned og Munden var halvtaaben.

„Skal jeg læse Prækenen for Dig, Carsten?“ spurgte hun, staaende i Døren.

Han trak nogle Rynker paa den ene Side af Næsen og rysted svagt paa Hodet.

„Kanske det kunde gjøre Dig godt,“ vedblev hun. „Lad os prøve.“

„Nei“ – svarte han uden at forandre Stilling.

„Lad os søge Trøst og Hjælp der, hvor den er at finde. Aa, hvis Du vilde bede, Carsten!“

„Trøst“ – gjentog han og retted sig op. „For mig er der ingen Trøst. Jeg er et ulykkeligt Menneske, plaget og forfulgt paa alle Kanter. Min Kone^snsker Livet af mig“ – Stemmen var klynkende – „mine Venner snur mig Ryggen, mine Børn forhaaner mig. Du, den Sigurd,“ – han fo'r op med Pilhast og stilled sig foran hende, – „det er en onskabsfuld Gut.“

„Nej, men han er bange for Dig, Carsten.“

„Bange for mig! Jeg, den snilleste og kjærligste Far, der kan tænkes. Men naturligvis, jeg mishandler ham vel, aajo, jeg véd det godt, nu skal det hedde sig, at jeg mishandler ham.“

„Aa nej da, Carsten, men Du misforstaar ham. Han er indesluttet og faamælt, og saa tror Du, det er Trods.“

„Tænke sig, mishandler ham, mit eget Kjød og Blod!“ Han knytted Hænderne, holdt dem op ved Siden af ørene og rysted dem heftig frem og tilbage. „De sa ogsaa, at jeg mishandlede de Gale, jeg sulted dem, og det var vel sandt, det ogsaa, kan jeg tænke?“ Han begyndte at fare op og ned ad Gulvet.

Hun vendte sig stille fra ham og gik tvende, ligesom ræd for, at han skulde mærke det, hen til Bogskabet, hvorfra hun udtog Birkedals Prækenbog.

Han fulgte efter hende, rev Bogen ud af hendes Haand og slængte den paa Bordet.

„Hvad skal det Sludder til!“ sa han vredt. „Vil Du kanske læse din Samvittighed i Søvn? Men bild Dig bare ikke ind, at det vil lykkes Dig, ja, for det er din Skyld altsammen!“

Hun holdt Hænderne for øjnene og virred sagte med Hodet. „Hvis ikke Du havde bedraget mig – hvad, vil Du nægte?“ raabte han med et Sæt. „Du har været en forfløjen Taske, jo, Du har! Du har! Du har havt Elskere, som Du har staaet og kysset bag Dørene, – saa vilde jeg aldrig faaet Sygdommen igjen. Din Skyld var det ogsaa, at jeg maatte sælge min Forretning. Jeg drev Aager med de Gale, sa de, og jeg gjorde det, jeg gjorde det! Jeg pinte, og persed disse fattige Syndere, til de havde betalt mig den sidste Hvid“ – han vrængte det hvide ud af øjnene. „Jeg suged Tusend paa Tusend ud af deres Elendighed, Og hvorfor? Fordi min Kone aldrig fik nok til sine Dragter og Fester. Forbandet være den Dag, Du blev min Hustru! Forbandet være den syndige Kjærlighed, jeg bar til Dig.“ Han hæved truende Haanden. „Hvorfor tog Du mig, naar Du ikke var glad i mig? Hvad vilde Du med mig?“ Han var faret ind paa hende og stod og rysted hende i Skulderen.

„Jeg var glad i Dig, Carsten. Ved Gud, jeg var det.“

„Du lyver!“ skreg han. Han slap hende pludselig og begyndte at drive paa Gulvet.

„Du taler afsindigt, Carsten, Du dræber mig paa denne Maade.“

„Afsindigt“ – snerred han. „Er det mig, Du siger er afsindig? Det er en Helvedes Løgn, den største Bagvaskelse, der nogensinde er slynget ud efter en hæderlig Mand. Men bi Du bare, jeg skal vise Dig, at jeg ikke er afsindig. Bi nu, til min store Bog er færdig.“

Hun sank om paa en Stol og begyndte at græde.

Han stilled sig op mod Væggen med Hænderne paa Ryggen og saa paa hende. Lidt efter lidt formildedes hans Mine. øjnene fik et smerteligt, dybt bekymret Udtryk, Mundmusklerne begyndte at skjælve, og tilsidst var hele Ansigtet fortrukket i en ynkelig Grimace. Han tog sig

flere Gange til Panden og vred stille Hænderne. Saa gik han hen til hende, sank paa Knæ, lagde Hodet i hendes Skjød og bulked. Hun strøg ham over Nakken og tyssed paa ham.

„Rejs Dig op, Carsten! – bad hun. „Du maa ikke ligge saaledes.”

Han kom sig langsomt paa Benene.

„Kys mig!“ – sa han, og der kom pludselig et lystent Smil om hans Læber. Han lagde Armene om hendes Liv og drog hende til sig.

Hun adlød med en Gysen. Han trak hende ind i den anden Stue, fik hende ned paa Sofaen og begyndte at kjærtegne hende med ubændig Vildskab. Tungen hang ham ud af Munden, og han udstødte en knurrende, dyreagtig Lyd. Disse Paroksysmer af Kjælenskab, som han undertiden fik over sig, var hende det værste af alt. Vejret forgik hende under hans knugende Favntag og brutale Gramserier, men hun gjorde aldrig nogen Modstand. Hun tog det som hørende til det Kors, Gud havde lagt paa hendes Skuldre, og som hun havde gjort sig til Opgave at bære uden at klage. Naar han saa havde raset fra sig, kunde hun alligevel ikke værge sig for en Følelse af Skamfuldhed og Afsky. Det syntes hende, at hun havde været Gjenstand for et Slags Voldtægt. Men det vidste hun var syndige Tanker, som hun skulde forjage ved Bøn.

En Stund efter sad hun med Albuen paa Bordet og Haanden skyggende for øjnene og læste i Prækenbogen. Men hun vendte ikke Biadet, skjønt hun for længe siden maatte være kommen til Ende med Siden. Blikket hang stift og dødt ved Bogstaverne, og Ordene fik ingen Mening for hende.

Doktor Holm laa paa Sofaen inde hos sig selv. Hun havde bredt et Slumretæppe over ham og haabet, at han skulde falde i Søvn. Men efter nogle Minutters Forløb hørte hun ham fare op. Gjennem Haandens skilte Fingre saa hun ham gaa op og ned, snakkende og gestikulerende. Af og til stod han stille og saa ud, som han holdt et Foredrag til en stor Forsamling. Naar han gik saaledes, vidste hun, at hans Forstand var helt og holdent omtaaget.

Saa med ét kom han farende gennem Stuen, hvor hun sad, og gik med stor Hast ud i Entréen.

„Hvor skal Du hen, Carsten?“ raabte hun efter ham.

„Paa Nytaarsvisiter“ – svarte han tilbage gennem den aabne Dør med en forceret Munterhed i Stemmen.

Hun rejste sig ganske bestyrtet. „Men til hvem da, Carsten?“

„Til forskellige“ – han stod og børstet sin høje Hat. „Enhver betydelig Samfundsborger skylder at gjøre Honnørs hos Autoriteterne, dem, der staar i Spidsen for Statsstyrelsen som Biskoppen, Hofmarskalken, Arméens øverstbefalende og Statsraadets Medlemmer.“

„Men det plejer Du jo ikke, Carsten, og Du kjender dem jo heller ikke.“

„Jeg, ikke kjender!“ han slog sin Haandflade mod Frakkebrystet. „Jeg kjender alle dem, jeg vil kjende, og alle kjender mig. Du husker nok ikke, at jeg er paa Veje til at bli verdensberømt.“

Hun stod og overvejed aldeles fortvilet. At faa ham snakket fra det, vidste hun ikke var at tænke paa, og la ham gaa ud, slig som han var stelt i Dag...

„Lad mig gaa med Dig, Carsten!“ – sa hun saa roligt som muligt. „Jeg trænger saa til Luft.“

„Umuligt! Paa officielle Visiter gaar det ikke an at tage Damer med. Vidste Du ikke det, Vennen min?“ Han saa paa hende med et medlidende Smil.

Der var ingenting at stille op. Hun maatte la ham gaa og lade som intet. Kanske vilde han alligevel klare sig bedre end venteligt. Undertiden, naar han kom mellem Fremmede, kunde han jo opføre sig aldeles som et andet Menneske. Og kanske blev han ikke modtaget, men fik bare levere Kort.

Hun saa gjennem Vinduet efter ham. Der gik han strunk ned ad Gaden, støttet til sin sølvknappede Stok. Den venstre Arm bevæged han frem og tilbage paa en egen, taktfast Maade, Hodet tilbagekastet, Ryggen vuggende ganske svagt i Hofterne. Saa drejed han om Hjørnet og forsvandt. Med et dybt Suk gled hun ned i en Lænestol, lagde sig bagover og lukked øjnene.

Hendes Ungdom var gaaet hen i Tant og Fjas. Fra sit sekstende Aar, da hun blev konfirmeret, havde hun været meget med. Hun havde havt en Del Forelskelser af dem, som varer højst 14 Dage. Saa var hun bleven ræd for sit flygtige Sind og havde foresat sig at faa en ordentlig Kjærlighed. Hun havde læst noget om, at den, som vil vinde en Menneskesjæl, maa udlevere sin egen, og siden da begyndte hun at gi sig mere hen i Væsen og Samtale, naar hun traf en Herre, hun syntes om. Men det gik ikke, som hun tænkte. Mændenes Kur blev saa altfor paagaende. De havde tilladt sig Friheder, som havde opprørt og skræmt hende, og naar hun saa trak sig tilbage i Skræk over sig selv, fordi Fejlen dog maatte stikke hos hende, havde det vist sig, at de

ingenting vilde hende. Gang efter Gang havde hun foresat sig at være forsigtigere ved næste Lejlighed, men altid var det endt paa samme Maade. Da hun var tyve Aar gammel, sa hun til sig selv, at nu endelig var hun bleven voksen. Hun havde lært at foragte Kjærligheden. Ingen skulde bilde hende ind, at alt det var andet end Pøjt. Hendes Væsen blev afværgende og angribende. Hendes Sind samlede sig om dette ene, at være paa sin Post. Hendes Mor, som før havde bebrejdet hende, at der var noget udfordrende i hendes Maade at være paa overfor Herrerne, skjændte nu, fordi hun var fornærmelig afvisende. Alt som Tiden gik, gled hun over i en Art velvillig Ligegyldighed. Ved fireogtyve Aars Alderen troed hun sig udslykt og færdig.

Saa var det, at hun stødte paa Holm. Hun vidste akkurat om ham, at han som ung Student havde været Patient paa et Galehus i Slesvig et halvt Aars Tid, at han havde tat medicinsk Embedseksamen med Laud, at han nu var Reservelæge paa Gaustad, og at man sa om ham, at han havde ført et vildt Liv. Hun traf ham af og til i en af sine Veninders Hjem. En Gang i et Aftenselskab havde man efter Bordet talt om en midaldrende Læge, der nylig havde giftet sig med en Pige paa 19 Aar. Man beklagede hende og sa, det var Synd, hun skulde kaste sig bort til slig en halvgammel Roué. Holm forsvarte ham og mente, at der Fra hans Side intet var i Vejen for, at ægteskabet kunde bli lykkeligt. En af Fruerne havde slaet Rynker paa Næsen og mumlet noget om en Fyr med den Fortid. „Men du gode Gud, han e l s k e r hende jo!“ havde saa Holm raabt. „Ja vist, ja, det har han gjort med saa mange,“ havde Damen tat til Gjenmæle, „og desuden, De tror da vel ikke, at saadan en Smule Kjærlighed skal kunne gjøre et Menneske til en anden?“ „Jo, undskyld, Frue, det er netop, hvad jeg tror,“ havde saa Holm forsikret. „Kjærligheden er den Livets Ild, der renser og gjenføder, ja, se De blot, jeg spørger ikke; her er ikke Tale om værdige eller uværdige, naar Kjærligheden træffer deres Hjerter, saa er de udvalgte og frelste.“

Hans Ord havde havt en egen, halvt forbløffende, halvt betagende Virkning. Et Par ganske unge Piger forsøgte at trække paa Smilebaandet med et forlegent eller fnisefærdigt Udtryk, men hun, som senere blev hans Hustru, Følte sig til Mode, som om der var gaaet en elektrisk Rystelse igjennem hende. Hendes øjne havde ufravendt hvilet paa ham, mens han talte. Da han sluttede, saa han paa hende med et Blik saa ømt og straalende og hengivenhedsfuldt, at der gjød sig ud over hende som et Bad af varme Straaler. Uden at røre sig lukkede hun et øjeblik øjnene. Hun var blændet som ved Glansen af noget, hun vilde kalde for en Aabenbaring. I samme Nu vidste hun, baade at hun elskede ham, og at hun var gjenelsket. Dette var Kjærligheden, saaledes maatte den

komme over et Menneske. Om Aftenen, da hun klædte sig af, brast hun i Graad foran Spejlet og loved sig selv i dyre Ord, at ham eller ingen vil hun gi sit Liv. Og da hun saa blev forlovet med ham – den Tilstand af Lykke! Om sligt havde hun aldrig drømt. Og det var hende, som havde ladet haant om Kjærligheden! Nu havde hun Følt dens undergjørende Magt. Den havde forvandlet hende. Hun var bleven god, helt igjennem god. Da hun gik til Konfirmation, havde Præsten talt saa meget om at fødes paany. Nu vidste hun, hvad det betød. Til Tider Følte hun sig løftet af en overstrømmende TaknæmmelighedsFølelse; hun maatte knæle og græde af Glæde. Hvad kom det hende ved, at hendes Forældre havde imod Forlovelsen, at de sa, han var for gammel, og at der var Sindssygdøm i hans Slægt, at de overhovedet ikke syntes om ham.

Hun elsked, elsked ham. Ved at gi hende sin Kjærlighed havde han udløst hende fra den Skintilværelse, hvori hun havde levet uden at vide det, og draget hende over i en Verden, hvor der var Liv i Stedet for Tomhed, Glæde i Stedet for Mismod, Fylde i Stedet for Goldhed.

Saa blev hun gift og leved et Aar i den fuldstændigste Lykke. Men saa hændte det utrolige, at hendes Mand, samtidig med, at hun ikke kunde mærke det mindste Spor af Forandring i hans Kjærlighed til hende, var forelsket i hendes bedste Veninde og endog stod i Forhold til hende. Ved et af disse Puds, som Skjæbnen undertiden synes at more sig med at spille Menneskene, var hun kommen efter det. Hun havde ligget paa Landet nede ved Drøbak for at bade i Sommermaanederne; der var ogsaa den omtalte Veninde, som forresten tog til Byen i ærinder hveranden eller tredje Dag. Hendes Mand besøgte hende en Gang om Ugen. Saa fik hun en Dag et Brev fra ham adresseret til hende, men skrevet til Veninden. Det Brev, hun skulde havt, havde saa Veninden faaet.

Ved denne Opdagelse Følte hun sig som rammet af Lynild. Fodfæstet under hende reves bort med det samme. Længe efter havde hun Fornemmelsen af at hænge løst i Luften midt ude i tomme Rummet, uden saa meget som et Straa at gribe efter, eller en Fodsbred jord at redde sig over paa. Hvad hun havde lidt i den Tid, som paafulgte, taalte hun aldrig siden at tænke paa. Alt løb i et for hende. Der var ikke mere Forskjel paa godt eller ondt, Ret eller Uret. Det hele var en eneste Masse af Modbydelighed og Meningsløshed. Og saa den sviende Bitterhed i Sjælen over at han havde forraadt hende.

Senere hen da Veninden var bleven gift i en anden By, og hendes Mand havde været utrættelig i sine Bestræbelser for at gjenoprette Skaden, havde hun forsøgt at lappe sammen paa sin ødelagte Kjærlighed. I enkelte Stunder troed hun ogsaa det var lykkedes, men naar saa den

ved kunstige Midler skabte Stemning tabte sig, kjendte hun sig haabløs som en vildfarende ørkenvandrer. Tilliden var borte, og ikke for al Verdens Skatte lod den sig købe tilbage. Det, der havde git deres Forhold dets Ynde og Glans, eksisterede ikke mere for hende. Hun var bleven til en ganske almindelig gift Kone, en af de mange, der bliver ved at leve i ægteskab med sin utro Mand. – Efterhaanden vænnede hun sig dog til at ta Sagen roligt. Det var uforsvarligt og dumt at sætte hele sin Sjæl ind i et enkelt Forhold. Tilværelsen var nu en Gang ikke saaledes beskaffen, at den honorerede de hele Fordringer. Det gjaldt at sætte Foden paa Nakken af Livet, at ikke Livet skulde komme med sin Fod og sætte den paa Nakken af os. Hun fik det med at spotte over alt og være lige glad ved, hvad hun saa hørte, og hvad der saa foregik. „Det er ingen Sag at forme sig om, bare en véd, hvordan de vil ha det“ – havde hun ofte sagt i den Tid. Hun vidste med sig selv, at hendes Sjæl var bleven kold og fræk, og at hun Følte og tænkte som en, for hvem intet er helligt, men hun syntes slet ikke, at hun fandt sig ilde ved det, tværtom hun trivedes saaledes.

Sit første Barn fik hun to Aar efter hin Sommer i Drøbak. Hun havde ventet sig saa meget af dets Fødsel; i Moderglæden vilde der være Erstatning at finde for det Skibbrud hun havde lidt paa sit Liv. Naar hun havde sit Barn paa Skjødets, vilde hun være rig nok til ikke at forlange mere. Men deri blev hun skuffet. Barnet fyldte hende ikke. Aldrig havde hun Følt Savnet af sin tabte Kjærlighed. Dybere, end da hun var bleven Moder til det lille Væsen, hvis Fader hun ikke mere brød sig om. Til Tider kunde hun slet ikke Føle, at det var hendes Barn; det forekom hende saa fremmed og uvedkommende, og naar det var uroligt om Nætterne, og hun vaagnede ved at høre det skrig i Værelset ved Siden af, hvor det laa med Barnepigen, kunde hun bli ærgerlig over at faa sin Søvn spoleret. Bagefter græd hun saa ofte Selvanklagelsens bitre Taarer, fordi hun ikke havde Moderkjærlighed nok. – Da det andet Barn kom, gik det hende ligedan, men da var det ikke noget nyt, og hun tog det, som det skulde saa være.

Paa den Tid var det, at hendes Mand rejste til en af Vestlandets Byer for at undersøge Forholdene og om muligt oprette en privat Sindssygeanstalt der. Planen lykkedes over Forventning. Ejendommen, han havde seet averteret til Salgs, egnede sig fortrinlig til Øjemedet, og den Pengesum, man fordrede udbetalt, var netop, hvad han kunde disponere over. Han søgte straks Afsked fra sin Stilling paa Gaustad og kunde allerede efter et halvt Aars Forløb skrive til sin Hustru, at alt var beredt til hendes og Børnenes Modtagelse.

Livet i den vestlandske By behagede hende fra først af ikke. Men lidt efter lidt blev hun draget ind i en Hvirvel af Selskabelighed og blev snart Sjælen i den Kreds, som gik for at være

Byens første. Aldrig havde hun levet saa morsomme Dage. Vinteren forløb med Baller og Sammenkomster og Privatkomedier, og om Sommeren laa hun med Børnene i Hardanger og havde foruden Landlivsglæderne ogsaa den Fornøjelse at gjøre Vintervennerne, der kom paa Besøg, jaloux paa de østlandske Herrebekjendte, der tilbragte Sommerferien sammesteds. Efterhaanden blev hun imidlertid træt og kjed af dette Liv. Hun trak sig mere og mere tilbage og omgikkes en Tidlang saa godt som bare nogle unge Læger, som hendes Mand var kommen i Berøring med, og som skiftedes til at være Hjælpelæger paa Anstalten.

Til alle disse Læger havde hun staaet i et intimt Venskabs og Fortroligheds Forhold, en efter en. Hun havde, været meget liberal i Retning af de Friheder, hun gav dem Lov til at ta sig ligeoverfor hende. Alle de Smaatilnærmelser, som en vis Art Herrer tillader sig overfor den Kvinde, de „lægger an paa“, lod hun passere, uden at lade som hun mærked det. Et og andet lidenskabeligt Udbrud som et knugende Haandtryk, ja endog et hurtigt Kys paa Kind eller Haar ved en ildsom Afsked i et belejligt øjeblik, skræmmed hende heller ikke. Men saa snart de optraadte som hendes begjærende Elsker, der ikke lod sig afvise, gjorde hun kort Proces og tog fat paa den næste. De maatte gjerne sværme for hende og være forelsket i hende; det fik bli deres Sag. Men hun havde svoret i sit Hjerte, at hun aldrig mere vilde gi sig saaledes hen til nogen Mand, at en Forandring i Forholdet kunde volde hende det mindste Fnug af Smerte.

Hendes Mand var i denne Tid højst misfornøjet med hendes Opførsel. Han vidste ikke noget bestemt, men det ligesom lag i Luften omkring ham, at ikke alt var som det skulde være med hans Kone og Husvennerne. De hviskende tête-à-tête, det pludselig afbrudte Snak, naar han kom til Stede, de lange Spasereture i Byens ensomste Omegn, de talende Blikke, den nervøse Ujævnhed i Tonen, de bratte Overgange i Samtalerne og meget mere, af den Art, der opfattes gennem Instinkt og Hørelse, alt dette vakte hans Mistænksomhed og endte med at gjøre ham besat af den mest fortærende Skinsyge, som skaffed sig Luft paa forskjellig Vis. Til alle de Bebrejdelser han gjorde sin Kone for det Maskepi, hun havde med disse unge, ugifte Mennesker, svarte hun aldrig noget videre, men hemmelig sa hun til sig selv: Det blir nu ikke anderledes.

Saa havde de første Symptomer til Mandens Sindssygdом vist sig. Det begyndte med, at han om Natten lag og drømte om hende og den af Husvennerne, der for Tiden havde hendes Fortrolighed, og siden ikke vidste, at han havde drømt det, men paastod, at han havde seet og hørt det altsammen. I Begyndelsen brød hun sig ikke stort om det, men efterhaanden blev disse hans Drømme hendes Livs Rædsel. For han drømte saa ofte sandt. Undertiden kunde han ordret

fortælle hende, hvad hun havde foretaget sig om Dagen. Tilsidst forekom det hende, at han vidste Besked om alt, og at intet var skjult for ham. Hun blev aldeles fortvilet. Hver Morgen, naar hun vaagned, lag hun i Feberangst og ventede paa, hvad der vilde komme. Det var som om højere Magter havde blandet sig ind i det, og havde sat en Stopper for hende. Hun blev sky og angst og hensank i nagende Grublerier. Det endte med, at hun Følte sig ganske knækket; denne gaadefulde Mysticisme orkede hun ikke at kjæmpe imod. Hun gav sig over og trak sig tilbage fra alt og alle, forsøgte at beskæftige sig mere med Børnene, der nu var i 8-9 Aars Alderen, men fandt ingen Trøst i det. En mørk Pessimisme fik Overtaget hos hende. Hun var brødefuld, og hendes Mand var brødefuld, og Gutterne var brødefulde, som Afkom af brødefulde, og hele Verden var fuld af bare Brøde og Synd.

Paa én Vinter blev hun gammel og graa. Hændervridende spurgte hun sig selv, om der da ingensteds var Redning at finde, og saa vendte hendes Tanker sig til Religionen. I den maatte der være Trøst og Hvile. Som en Straale skjød Haabet op i hende. For første Gang i lang Tid brast hun i Graad. Nogle Salmever, hun havde lært udenad i sin Barndom, dukkede frem i hendes Hukommelse, og under Strømmende Taarer stammede hun Ordene:

„Herre, jeg har handlet ilde.
Syndens Magt blev mig for stor.
Vejen, jeg ej vandre vilde,
Den Du viser i dit Ord.
Og hvor findes nu den Hule,
Hvor min Skam jeg kunde skjule.

Jeg har syndet mod Dig, Herre!
Syndet har jeg al min Dag.
Jeg gik frem fra ondt til værre,
Glemte bort min Sjælesag,
Derfor nu jeg for din Vrede
Skjælve mag af Angst og græde.“

Det syntes hende pludselig, at al hendes Nød og Ulykke hidrørte fra dette ene, at hun havde levet uden Gud. Ved sin Konfirmation havde hun havt fat i ham, været ham saa nær, saa

nær, men siden havde han forladt hende. Forladt hende? Ak nej, det var hende, som havde vandret paa Syndens brede Veje, der, hvor Gud ikke kunde være med. Saa var de ogsaa kommen og havde sagt, at alt det om Gud var en Fabel, og hun havde læst om det i Bøgerne, og lidt efter lidt havde hun slaaet sig til Ro og tænkt, at naar Verdens kløgtigste Aander var kommen til den Overbevisning, saa maatte det være sandt. Men nu forstod hun, at alt det var Løgn og Vildfarelse. Gud v a r til, og han var forfærdelig at ha til Modstander. Det fik hun finde nu, han havde lagt sin Haand paa hende. Hun Følte sig som en forbandet og forkastet Skabning. Det tætteste Mørke omgav hende, og der var ingen Dæmring i det. Være forladt af Gud! Ganske forladt. Og det nytted ikke at raabe paa ham. Han var ikke der, hvor hun var. Men der stod jo noget om blodrøde Synder, der skulde vorde hvide som Sne. Med et Raab sank hun paa Knæ, og begyndte at paakalde Gud i usammenhængende Sætninger, i halvkvalte Udbrud, i Stønnende Sukken. Det var som om Sjælen vilde løfte sig ud af Legemet i et Skrig paa Hjælp, men der kom ingen Lindring eller Trøst til hende. Til sidst sank hun sammen i Udmattelse.

Dagen derpaa gik hun i Kirke. Det var 26de Søndag efter Trefoldighed, og Præsten præked over Matt. 11. Kap. 25 V. Han dvæled især ved Slutningsteksten: „Kommer hid til mig, alle som arbejder og ere besværede, og jeg vil give Eder Hvile. Tager mit Aag paa Eder og lærer af mig, thi jeg er sagtmodig og ydmyg af Hjertet. Thi mit Aag er gavnligt og min Byrde er let.“ Han udvikled, hvorledes Menneskenes Lidelse og Elendighed var en Følge af Synden. Synden var først og fremmest det store Universalonde, der havde gjort jorden til en jammerdal, men dernæst var ogsaa den specielle Synd for det enkelte Individ den specielle Aarsag til deres Ulykke. „Ransager Eders Hjerter, mine Brødre og Søstre, og I skal se, hvorledes Eders Modstand mod den himmelske Tugt har ført Eder ud paa Fordærvsens Veje. Naar Herren, Eders Gud hjemsøger Eder, naar han lader Slaget ramme Eder, kanske gennem Eders kjæreste og næreste og eneste, saa er det, fordi hans Faderøje har seet, at I trængte til Korset, trængte til at bli mindet om Omsorgen for Eders Sjæle, at I ikke skulde fæste Eders Hjerte til de jordiske Ting, men søge at faa et Liggendefæ i Himlen, som Tidens Møl og Rust ikke fortærer; han vilde skabe i Eder et Liv i Gud, det eneste, som kan bære et Menneske oppe over al Livets jammer, og gi Kraft og Styrke, Haab og Glæde midt under Trængsler. Det Gud har i Sinde er, hvad der saa smukt hedder i Salmen: „Han vilde kun give Dig Tryghed og Fred fra Verdens Forvirring og Vrimmel, han vilde kun bøje paa jorden Dig ned, for at faa Dig op i sin Himmel.“ Saa fortviler da ikke alle I sørgende. Husk, at Frelseren staar med udbredte Arme og siger: Kommer hid til mig! Og Raabet

udgaar til Alle. Mordere og Horkarle, Tyve og Røvere, for alle staar Vejen aaben. Jo større Synd, des større Naade. O, at I vilde lade det kaldende Raab trænge ind i Eders Hjerter, ile hen til ham, falde ned for ham, række Hænderne op imod ham, og sandelig siger jeg Eder: Han skal tage Eder alle ind i sin frelsende Favn. Amen. “

Dette var for hende Hovedsummen af Præstens Tale. Hun havde siddet foroverbøjet og bidt i Lommetørklædet for at stagge sin Hulken. Da hun gik ud af Kirken, skjælvend hendes Indre i stille, fortrøstningsfuld jubel. Hun maatte træde helt varsomt med sin Fod for ikke at forstyrre den hellige Fred, som hun var fyldt af. Præstens Ord var falden som Dug paa hendes Sjæls grustørre Bund. Og i samme Nu skjød der Vækst og kom der Grøde. Den dejlige Forjættelse tyktes hende saa kjendt. Den havde været hendes, hun havde ejet den, og baaret den dybt i sit Hjerter, men den havde ligget begravet under hendes syndige Livs daarlige Frugter. Som ved et Trylleord var alt det væltet bort, og Skatten laa der urørt og hel. Hun havde en Fader i Himlen og en Frelser paa jorden, som vilde gi hende Haanden, og drage hende til sig nærmere og nærmere, indtil han en Gang fik lukket hende ind i Himmeriges Rige. Det var, som om hun havde mødt Frelseren Ansigt til Ansigt, som om han havde standset og seet paa hende og kjendt hende og smilet til hende. Hun var til Mode, som om hun med et Smil af Lykke kunde være gaaet i den grufuldeste Død for at tjene ham.

Da saa denne Stemning var forbrugt, meldte Anfægtelserne sig. De blev saa mange og svare, at hun tilsidst gik til Præsten og søgte Hjælp. Først fortalte hun ham bare lidt af sit tidligere Liv; hun Følte Sky for at lægge alle Detaljer aabne for en fremmed, men det gav hende ingen virkelig Trøst. Saa forstod hun, at Gud vilde ha, hun skulde ydmyge sig helt og bekjende alle sine Synder, de største med de mindste. Da dette var gjort, fik hun det bedre.

Præsten havde foreholdt hende, at det eneste, Gud kræved af hende, var, at hun skulde tro. Men saa havde hun sagt, at hun ligesom ikke kunde slaa sig til Taals bare med det. Hun vilde saa gjerne selv gjøre noget for at sone for sig. Da havde Præsten rystet Hodet og smilende svaret: Husk Ordet: Min Naade er Dig nok. Men, lagde han til, – den eneste Maade, hvorpaa De kan sone for Dem, det er ved at have Kjærlighed. Hun skulde elske sin Mand, tilgive, hvad han havde forbrudt mod hende, ikke bare saadan, at hun ikke længer bar Nag til ham, men saaledes, at hun gav ham hele den forrige Kjærlighed tilbage. Hun skulde tjene, ære og adlyde ham. Naar hun leved sit Liv i den fuldkomneste, mest selvforglemmende Kjærlighed til andre, saa vilde hun ikke alene finde Fred og Glæde her paa jorden, men saa vilde hendes Sjæl vokse sig stor og

stærk, og saa vilde dens ævne til at nyde Saligheden hisset bli saa meget større, for Graden af Salighed, de frelste kunde Føle, afgang ene og alene af den større eller mindre Kjærlighed, de havde ejet her nede. Men først og fremmest maatte hun se at komme i et inderligt og stærkt Samfund med Gud, og for at opnaa dette skulde hun bede uden Afladelse og fremfor alle denne Bøn „Gud skab i mig et rent Hjerte, og forny en stadig Aand indeni mig.“

Imidlertid tiltog Mandens sygelige Tilstand. Han formaaed stadig væk ikke at skjelne mellem Drøm og Virkelighed; dertil kom, at han ogsaa begyndte at lide af Hallucinationer, som han bagefter tog for virkelige Oplevelser. Han blev pirrelig og opfarende, droges bestandig med Forestillinger om, at alle forfulgte og foruretted ham, og lod daglig sit syge Sinds Ophidselse og Vrede gaa ud over sin Hustru. Der var ofte ingen Grænse for, hvad han kunde finde paa at pine og plage hende med. Men hun fandt sig i alt med en aldrig svigtende Taalmodighed. Den Anvisning, Præsten havde givet hende til at sone for sig, fulgte hun ufravigelig. Hun gjorde sig til sin Mands ydmyge Tjenerinde. Hvorledes han end behandlede hende, altid var hun lige mild og venlig. Ja, der var Tider, hvor hun syntes, at jo mere des bedre. Hendes ægteskab blev hendes Livs uafledelige Askese, og hun bøjede sig villig ind under den, ja undertiden Følte hun endog Hjertet bæve af ekstatiske Henrykkelse over, at Gud havde fundet hende værdig til at lide. En dyb Taknemmelighed for det Frelsesmirakel, der var foregaaet med hende, blev Grundstemningen i hendes Sind. Hvor var Sorgerne let at bære. Hver Aften, naar hun la sit Hode paa Pudsen, takkede hun Gud for hans Naade og Godhed, og sov ind som et lykkeligt Menneske. Det eneste, som pinte hende, var, at hun til Trods for alt det, hun kjæmpede, ikke formaaed at Føle Kjærlighed til sin Mand. Hun kunde bære over med ham, pleje ham, la sig mishandle af ham, men elske ham paa den Maade, som Præsten havde sagt, at hun skulde det – nej – det var hende ikke muligt.

Saa bad hun da daglig Gud om Tilgivelse for sin Uformuenhed og om Styrke til at tvinge sin gjenstridige Sjæl til at elske saaledes, som hun saa gjerne vilde. Og saa trøstede hun sig med, at Gud, naar han saa, hvor oprigtig hun var, vilde la Naade gaa for Ret, og ta Viljen i Gjerningens Sted.

Paa denne Tid begyndte Folk ude i Byen at tale om, at Dr. Holm nok ikke var rigtig vel bevaret, og at det var en Skam, at en Fyr som han skulde forestaa en Galeanstalt. Samtidig kom der Rygter ud om, at han havde misbrugt sin Stilling lige overfor de sindssyge unge Piger, til at forføre dem, at han havde udsultet de Gale, at han drev sin Virksomhed som en Aagerforretning og mere af samme Slags. Hans Kone fik ham til at foreta en Udenlandsrejse for sin Helbreds

Skyld. Hun haabed at opnaa, at Snakket skulde dø hen. Han var borte det meste af et Aar, og kom tilsyneladende ganske helbredet hjem igjen. Derefter gik det godt i nogle Aar, men saa brød der ud et Aviskriveri mellem ham og økonomen, som han havde afskediget og givet Skylden for en Del Misligheder, der var blevet paatalt, og nu fremkom der en Mængde Anker mod Holms Administration, alle af en saa graverende Art, at hver eneste af dem for sig alene vilde være nok til at gjøre ham umulig baade som Forstander og Læge paa Anstalten. Han blev nødt til at opgi sin Stilling og drage til Kristiania. Forretningen forpagted han bort for en Sum, der tillod ham at leve som en rig Mand. Efter et Par Aars Forløb solgte han Anstalten til et Aktieselskab, og blev derved Ejer af en meget anselig Formue. Umiddelbart efter hans Tilbagekomst til Kristiania havde imidlertid Sindssygdommen igjen indfundet sig, og nu var det værre end nogensinde før. –

Fru Holms Læber bevæged sig nervøst, mens hun laa der i Lænestolen med lukkede øjne. Hun kjendte Sorgen som et Snørebaand om sit Liv og en Vægt paa sine Skuldre. Af og til undslap der hende et dybt Suk og et sagte: Herre Gud, forbarm Dig over os.

Men tilsidst kunde hun ikke holde Tankerne samlet; de fo'r omkring paa de besynderligste Steder, til Linnedskabet, hvor der laa nogle Lagen, som skulde eggevenes, ind i Toiletbordskuffen, hvor hun havde lagt nogle løse Pengestykker fra sig, til det Silkeplysches Handskeskrin, hun havde faaet i Julegave, til Beethovens 9ende Symfoni, om hvis Opførelse hun havde læst i Bladene . . .

„Henrik!“ Hun fo'r op af Stolen, vækket ved Lyden af sit eget høje Raab, gned sig over øjnene, og saa sig fortunlet om. Hun maatte ha sovet, Taffeluret slog 2. Der var altsaa hengaaet en Time, siden Holm gik, – og ja, hun havde drømt. Slig en underlig Drøm det havde været. Hun havde syntes, hun var død og befandt sig paa et Sted, hvor de alle var døde, en Flade af endeløst Omfang, uden Lys af Sol eller Maane, med en kold gjennemsigtig Dæmring. Hun kunde ikke se, om der var nogen Himmel over dem. De var omgitt af en farveløs Atmosfære omtrent 9-10 Alen høj; hvad der var over det, kunde hun ikke skjelne. Overalt var der Gravhøje, i tætte uendelige Rækker, to Gange saa høje som de paa „Vor Frelzers Gravlund“, ganske dækket af store, blankskinnende Epheublade – og paa dem alle laa der nøgne Mennesker, under et hvidt Klæde, der naaede dem til Hagen. Deres Legemer var iskolde, men det voldte ingen Pine, og deres Hjerter var ogsaa kolde. De laa der, uden Gnist af ævne til at Føle noget som helst, ikke for sig

selv heller, uden Medynk, uden Sammenhold, ganske som Stenene paa Gaden. Og den ene var som den anden; med de udslukte øjne gloed de ret frem for sig. Skulde de nogensinde ta sig sammen til at gjøre noget, saa blev det at række Tunge af sig selv, men de gad ikke det engang. Deres Sjæle var skrumpet sammen til et Intet, og de vidste allesammen, at det kom deraf, at de i levende Live ikke havde havt Kjærlighed. Det at ikke ha havt Kjærlighed, det var Fortabelsen, Fortabelsen af sig selv og af Saligheden. Saa havde pludselig Henrik staaet og bøjet sig over hende, han, hendes Barndoms Legekammerat, som var død i Sekstenaars Alderen, og hvem hun som femtenaars Pige havde lovet at vente paa og gifte sig med, og han havde forsøgt at løfte hende op og bære hende bort, men hun var falden tilbage, tung som Bly. Og da han med en usigelig smertefuld Hoderysten havde forladt hende, da var det, at hun havde raabt: Henrik! og var vaagnet.

Hun var stærkt rystet af denne Drøm. Hele dens forstenende Rædsel var endnu over hende.

Lidt efter hørte hun Entreklokken, og straks efter traadte Huslægen, Dr. Thomsen ind.

„God Dag Frue, godt Nytaar“ – hilste han. „Naa, hvordan staaer det til?“

„Omtrent som ellers“ – svarte hun, uden at se paa ham. Hun kunde ikke bekvemme sig til at fortælle Lægen, at hendes Mand i Dag havde havt et Tilbagefald. For hun havde været saa fortrøstningsfuld lige overfor den vantro Doktor, som ikke kunde se, at hendes Mand stadig blev bedre. Saa sikker havde hun Følt sig, at hun endog en Gang havde sagt til Thomsen, at hun vilde vædde med ham om, hvad det skulde være, paa at hendes Mand nu kom sig.

Doktoren trak paa Skuldrene. „For øjeblikket gaar han for Resten oppe i Parken og snakker og gestikulerer med en Flok Gutter i Hælene paa sig“ – sa han stiltørdigt. „Jeg kommer just derfra.“

„Hvad siger De?“ Hun rettet sig hurtig op.

„Det har han jo gjort saa tidt, Frue.“

„Men ikke nu paa længe“ – sa hun klagende. Du gode Gud, hvad skal jeg dog gribe til?“ Hun reiste sig, gik nogle Skridt, vendte saa om og satte sig ned igjen. „Talte De ikke til ham?“ spurgte hun saa.

„Jo da, jeg vilde ha ham hjem og foreslog ham at gjøre mig Følge, men han hørte jensynlig ikke hvad jeg sa, bare gik videre og drev paa med sit.“

„Jeg maa op og hente ham“ – hun var allerede henne ved Døren.

Doktor Thomsen havde ogsaa reist sig. Han stilled sig i Vejen for hende. „Det ved De jo nytter ikke, Frue. Han vil blot gi en Scene, og bli gaaende lige godt, indtil han blir træt af det.“ Uden at svare satte hun sig ned igjen.

Det gjorde Doktor Thomsen ogsaa.

„Hvor det er sørgeligt!“ udbrød hun pludselig, og begyndte at græde.

„Ja, det er vist og sandt“ – sa Thomsen med Vægt – „men det behøved ikke at være saa sørgeligt, hvis De bare vilde gjøre Deres Pligt.“

„Det nytter ikke Doktor! jeg vil ikke sende min Mand paa Gaustad – jeg kan det ikke, for det er ikke min Pligt.“ Mens hun talte, randt Taarerne ned ad hendes Kinder.

„Nej, jeg ved det nok, om den Ting lader det ikke til, at vi blir enige. Naar jeg bare kunde forstaa, hvad Mening der er i, at De vil la baade Dem selv og Børnene bli pint Livet af,“ – det lød som om han talte med sig selv.

„Det er ikke saa galt, som De tror,“ sa hun.

„Aa jo saa min Sandten, Frue,“ – Doktor Thomsen tog haardt i, „det er saa galt, som det kan være, og det er uforsvarligt at handle som De gjør.“

„Der kan jo undertiden gaa Uger hen, hvor han er stille og fornuftig,“ sa hun bønfoldende.

„Ja, men hvad hjælper saa det? Tænk paa, hvor forpint og forkuet I ogsaa da er; husk paa Gutterne, hvorledes de sniger sig ud og ind, angst for baade at gaa og bli. Jeg siger Dem Frue, De gjør Synd mod Deres Børn.“

Hun sad og rokket svagt frem og tilbage og saa ret ned for sig.

„Og hvis det endda bare var det,“ blev Doktoren ved, „men han gaar jo og ødelægger Formuen. Igaar fortalte Sagfører Rimestad mig, at han nu igjen havde kjøbt Aktier for 10,000 Kr. i en Klædefabrik, som ikke var 2000 Kr. været. Inden De ved et Ord af det, er der ikke en Krone tilbage. Kan De rolig se paa, at Deres Børn bliver gjort til Tiggere?“

Hun sad som før og svarte ingenting.

„Kan De gi mig en eneste fornuftig Grund for ikke at faa Deres Mand anbragt der, hvor han vilde ha allerbedst af at være, ikke at tale om Dere andre, ja, for han er uhelbredelig, Deres Mand, han er det, hvor meget De saa gaar og tror det modsatte.“

„Det ved De ikke noget om, Doktor!“ sa hun afgjørende. „Saa! ikke det? Da kan jeg dog forsikre Dem, at De tar feil, Frue.“

„For sligt raader alene Gud“ – var hendes Svar. „Hvis han vil, og det véd jeg, han vil, saa er han ikke uhelbredelig!“

„Ja, men saa lad da Gud faa prøve med ham i alle Fald! Sæt ham op paa Gaustad, saa han kan bli underkastet en rationel Behandling. Her hjemme blir han værre og værre, det er da sikkert nok“.

„Det vilde være at vise Mangel paa Tro og Tillid til Gud,“ svarte hun.

Han gjorde en utaalmodig Hodebevægelse. „Slige Teorier slaar jo al Fornuft ihjel,“ brummed han. „Sig mig, hvis nu Huset brændte over Hodet paa Dem, vilde De saa ikke redde Dem og Børnene, men staa og vente paa, at Gud skulde komme og ta Dem?“

„Nej, men dette er anderledes, – jeg skal sige Dem, det er en Sag mellem Gud og mig, ja De kan gjerne se medlidende ud, det forstaar De Dem ikke paa, men jeg har i alle disse Aar bedt og tigget Gud hver eneste Dag om, at han skulde helbrede min Mand, ikke for min Skyld, for jeg fortjente ikke bedre, men for at han kunde faa Tid til at omvende sig og hans Sjæl bli reddet. Og jeg har faaet den Forvisning i mit Hjerte, at han bønhører mig tilsidst. Jeg ligesom Føler, at Gud har tilsagt mig det. Han vil bare prøve min Tro, og derfor vil jeg være taalmodig og bie paa hans Time.“ Hendes øjne var med et blevne straalende og store, og der lyste Hengivelse og Tillid ud af hendes Miner.

„Men der sker jo dog ikke Mirakler nu til Dags, ved De nok, Frue“ – hans Tone var lidt uvillig.

„Jo, der gjør,“ svarte hun fast. „Min Omvendelse er et Mirakel.“

„Ja, naar det er saadan fat,“ sukked Doktoren efter et øjeblikks Taushed og rejste sig, – „saa nytter det jo ikke at snakke. Jeg har havt et lignende Tilfælde før. Der er intet at stille op. Men sig mig, Frue, har De ikke sat Dem selv eller Gud en vis bestemt Frist, inden hvilken han skal være helbredet, eller hvor længe vil De vente paa Hjælpen?“

„Saa længe Gud finder det tjenligt“ – svarte hun.

„Ja, saa faar De altsaa fremdeles holde paa med at gi ham Bromkalium om Aftenen; og den anden Medicin om Dagen.“ Han rakte Haanden ud imod hende.

„De gaar vel ikke til Grønns i Aften?“ spurgte han, da han alt var halvt ude af Døren.

„Hvis jeg bare kan faa Holm til at la være, men han har baade i Gaar og i Morges snakket om, at han vil der hen, og saa er der jo ingen Raad. Der kommer ikke andre end de nærmeste, sa min Svigerinde.“

„Nej, og vi. Men os regner de nu til Familien. Adjø Frue.” Saa gik han.

En Stund efter kom Doktor Holm. Hans Kone spurgte ham, om han havde truffet nogen hjemme. „Nej“ – svarte han mut og vendte sig fra hende.

Da de skulde spise Middag, savnedes Sigurd. Magnus, som var kommen ind, frisk og rødkindet, og nu sad og legte med sit nye Erobringsspil, havde ikke seet ham siden Frokosttiden. Fru Holm undred sig over, hvor han kunde være. Saa husked hun paa, hvad der var foregaaet om Morgen, og hun gik ind paa Gutternes Værelse for at se efter ham. Da hun aabned Døren, saa hun ham sidde i samme Stilling paa samme Plads ved Bordet, med Haanden under Kindet. Han sad lidt paa Skraa, saa det meste af hans Ansigt var synligt fra Døren. Fru Holm Føllet Stik i Hjertet ved Synet af ham. Han rørte sig ikke, da hu traadte over Tærskelen, men blev ved at stirre frem for sig, ut gjennem Vinduet.

„Nej, men Sigurd sidder Du endnu der? Din Stakkel,“ brød hun ud.

Han drejed Hodet og saa paa hende, uden at ta Haanden bort, hans Blik var saa besynderlig rørende, modløst og halvt aandsfraværende, og om Munden laa et stivt og tungsindigt Udtryk.

„Har du siddet saaledes hele Tiden?“

„Ja,“ svarte han.

„Hvorfor har Du ikke Læst eller tat Dig nogen Ting for?“

„Jeg har tænkt,“ var Svaret.

Hun gik tæt hen til ham, tog hans Hode mellem sine Hænder og lagde det op til sit Bryst.

„Du maa ikke se saa bedrøvet ud Sigurd,“ og mens hun klapped hans Haar og Kinder, Strømmet hendes Taarer ned over ham.

Han rejste sig, slog Armene om hendes Hals, og brast ud i et krampagtigt Graad.

„Saa saa, tør nu dit Ansigt, og kom ind og spis.“

„Aa nej, lad mig slippe“ – bad han gjennem Hulken. Jeg kan, ikke, jeg vil ikke træffe Pappa, han gjør mig saa ond.“

„Nej, men Sigurd, da.“

„Jo, jo,“ raabte han heftigt, „han er altid saa fæl imod mig, jeg tror, han hader mig.“

„Du véd jo, han er saa syg, Sigurd.“

„Og jeg hader ogsaa ham“ – blev han ved. „Og naar d e t kommer op i mig, er jeg saa sint paa Dig ogsaa, og paa Magnus og paa alle, alle!“

„Paa mig? Hvad er Du sint paa mig for, Sigurd?“

„Jo, for Du skulde ikke ha giftet Dig med Far, saa havde Du ikke faaet mig, og det vilde været meget bedre.“

Han havde fjernet sig et Stykke fra hende, og stod nu og saa paa hende med en halvt anklagende, halvt ræd Mine.

Fru Holm var bleven ganske bleg. „Nej, at Du kan ha slige Tanker, Sigurd, Du forfærder mig“ – sa hun.

„Ja, jeg ved det nok, Mødre tror altid, at Gutter ikke tænker over saa'nt noget, men det tar de fejl i. Du maa tro, jeg har Greje paa mange Ting, jeg, og jo ældre jeg blir, des mere lej og kjed er jeg af altsammen, og naar Religionslæreren siger, at Livet er den største og herligste Gave, som vi daglig skylder at takke Gud for, saa er jeg færdig at le ham op i Ansigtet. Sligt Sludder!“

Fru Holm Følte sig ganske raadløs. Hun havde nok vidst, at Sigurd var en vanskelig Gut, men at det var saaledes fat med ham, disse Oprørstanker, – sligt havde hun ikke drømt om. Det var hende pludselig, som om hun saa en svimlende Afgrund mellem sig og Gutten, og at hun for alt i Verden maatte faa ham uskadt over, men hun vidste ikke hvorledes. Et Mylder af Vanskeligheder steg op foran hende og bredte sig alle Vegne. Hun maatte tale med ham, rigtig indgaaende, men ikke nu, det var der ikke Tid til, og saa maatte hun først ha hentet Styrke i Bønnen.

„Vi skal snakke om dette en anden Gang,“ sa hun alvorligt, „kom nu ind og spis Middag.“

„Nej jeg vil ikke, jeg kan ikke, jeg er syg, jeg ligger tilsengs!“ og i et Nu havde han sparket Støvlerne af Fødderne, revet af sig Trøjen og var i et Spring oppe i Sengen med Tæppet over sig lige til Hagen.

„Vil Du virkelig gjøre mig saa imod, Sigurd?“ – hun stod og bøjed sig over ham, „i Dag paa Nytaarsdag?“

„Ja, Du maa ikke være sint, Mama; jeg er ikke sulten, og jeg har saa ondt i Nakken, det hamrer og værker, og naar jeg rører mig, er det ligesom hele Hodet vil falde af.“ Han saa virkelig ud til at tale sandt; Kinderne var Formelig indsunkne, og øjnene var matte og uklare som to Klatter brusten Melk.

„Ja, ja Sigurd, naar Du virkelig er syg, saa faar Du jo ligge, men se saa til at falde i Søvn, saa skal Du faa Mad naar Du vaagner.“ Hun strøg ham over Haaret, lagde Tæppet bedre til Rette og gik fra ham.

Om Aftenen gik de til Grønns. Fru Holms Forsøk paa at faa sin Mand til at opgi det, havde været frugtesløse. Han vilde ikke fornærme sin Søster ved at bli borte fra hendes Familieselskab paa en saadan Aften.

Sigurd, der var kommet i bedre Humør efter at ha sovet en Stund, havde ingen Indvendinger gjort. Han og Magnus var gaaet i Forvejen for at lege med de andre Børn.

Fru Holm kom derhen beklemt om Hjertet, men lidt efter lidt blev hun roligere. Alt gik godt. Holm talte ikke meget, og det, han sa, var fornuftigt. Efter Aftensbordet blev der spillet femkantet Whist ved flere Borde. Da det var Holms Tur til at sidde over, kom han hen til sin Kone, stod lidt og saa over hendes Skulder paa Kortene, pegte et Par Gange paa, hvad hun burde spille, og gik saa ind i Værelset ved Siden af, hvor der var Cigarer og Toddy.

„Det er din Tur, Carsten!“ raabte Fru Grønn en halv Time senere fra Kabinettet ind i Dagligstuen, hvor Fru Holm sad. „Sig det til ham Elise“ – blev hun lidt efter ved, da han ikke kom. Fru Holm drejede Hodet i Retning af Røgeværelset og gjentog Opfordringen til sin Mand. Da han intet Svar gav, rejste hun sig og gik ind for at se efter ham. Han var hverken der eller i Spisestuen. Hun ventede en Stund, men da han fremdeles ikke viste sig, gik hun ud i Entreen for at se, om hans Tøj hang der. Nej, det var borte. Altsaa var han gaaet ud. Fuld af Uro og Bekymring gik hun ind igjen til de andre, og sa, at han vist maatte ha tat sig en Tur. Doktor Thomsen, som var hendes Makker ved Spillebordet, veksled et hurtig Blik med hende. Hun fik en anden til at ta sine Kort, og gik ind i Spisestuen, der laa nærmest Entreen for at vente og lytte. Fra Værelset ved Siden af lød Larmen af Børnenes Leg og høje Latterudbrud ind til hende. Hun hørte Sigurds Stemme raabe: Hvad Dom skal denne ha, som ejer dette Pant? og Følte et øjeblik Glæde over hans livlige Deltagelse i Legen. Saa drev hun op og ned paa Gulvet, aabned Vinduet og keg ned paa Gaden, gik saa ind igjen i Dagligstuen for at se, om han skulde være kommen, skjønt hun vidste det var umuligt, satte sig, rejste sig igjen, drev hen til Kortbordet og stod lidt og saa paa. Hendes Hjerte var sammensnøret af en trykkende Angst. Hun havde en Forestilling om, at der hang et uhyre Blylod i Luften over hendes Hode, og at det i næste Nu vilde falde ned og knuse hende.

Pludselig blev der trukket i Klokkestrengen saa haardt og heftigt, at det gav et Sjok i alle de tilstedeværende. I det halve Minut, der hengik inden Pigen fik lukket op, vedblev Lyden at trænge ind til dem, et hidsigt, ustanseligt Rabalder. Fru Holm greb fat i en Stolryg. Det var som om jorden blev borte under hende. Ufravendt stirred hun mod Døren. Omtrent i samme Nu, som

Rigningen forstummed, blev Døren revet op med Voldsomhed, og hendes Mand stod paa Tærskelen, gusten i Ansigtet, med vildt stirrende øjne, Hatten i Nakken og Overfrakken opknappet.

„Afvejen!“ skreg han med hvinende Stemme. „Ser Dere ikke det Hode der?“ Han pegte med sin Finger ud i Luften omtrent en halv Alen frem for sin Næse. „Hør efter hvad det siger. Ti stille! Dere Kjæltringer!“ han stamper rasende i Gulvet. „Dere Tølpere, Dere Hælere, Dere Løgnhalse! Det skal skrives ud over al Verden, hvad min Hustru har været for en, saa kan Dere sidde der i jeres Nøgenheds Skam og se, hvad Dere faar at skjule jeres Uterlighed med. Hys, vil Dere tie, siger jeg.“ Han strakte Hodet fremover som om han lytted, og saa begyndte han i en lav, bugtalerlignende Tone. „Din Hustru har bedraget Dig, hun har staaet i Krogene og hvisket med sine Galaner, hun har ladet dem kysse sig, hun har siddet paa deres Skjød, og de har kjærtegnet hendes Yndigheder, hun har talt ilde om sin Mand, og sagt, at han gjorde hende ulykkelig, hun har løjet paa ham, at han bedraget hende for Livet og stjaalet hendes Ungdoms Glæde fra hende. Hun har forpestet Luften i hans Hjem, og han har gaaet omkring og aandet ind Bordelatmosfære, og derfor blev Du liderlig og forførte de sindssyge Piger – Nej!“ skreg han pludselig med sin egen Stemme, og slog med knyttet Haand ud i Luften Gang efter Gang, som søgte han at ramme noget, men ikke kunde. „Du lyver Skurk, dit Satans forbandede Afkom, Dit Djævlegespenst! Jeg gjorde det for at eksperimentere, for at helbrede dem. Men naar nu Syndfloden kommer over jorden, saa skal den vaske mig saa ren som Sne, mens alle Dere andre skal fare til Helvede i jeres Skiddenhed.“ Han slog med et Slag i Spillebordet foran sig, saa at Pladen brast, og Lysene faldt paa Gulvet.

De bestyrtede Gjæster havde staaet og stirret paa ham som forstenede Mennesker. Nu sprang nogle af Herrerne til for at holde ham. Fru Holm var sunken besvimet om og var bleven ført ud af Stuen. Doktor Thomsen havde straks efter hans Indtrædelse vekslet et Par Ord med Værten og havde forladt Huset i stor Hast.

Holm slog omkring sig som en rasende. Mange Ting gik i Stykker, og Stumperne fløi til højre og venstre. Stolene laa væltet paa Gulvet.

„Der maa gaa Bud efter Hjælp“ – hvisked nogle af Damerne. „Hjælp!“, brølte Holm, og i et Sekund havde han snappet Ildrageren og var sprunget op paa det knuste Spillebord. „Jeg skal hjælpe jer allesammen, kom bare her,“ og han fægted med Ildrageren til alle Sider mellem de flygtende Mennesker, der pakked sig sammen i en Halvkreds borte ved Døren. Han lod

Ildrageren synke, støtted sig til den, og begyndte at tale med rolig højtidelig Stemme, som han stod paa en Prækestol og havde en Tilhørerskare foran sig: „Der oppe sidder Gud og styrer alt det, som ingen kan se og ingen kan høre, og der nede sidder Djævelen og han styrer, saa en baade kan se og høre det, for det er ham, som regjerer Menneskene, og Gud kan ikke faa Lov at røre sig for ham. Han har sine Tjenere alle Vegne, og de bagbinder Mennesker og Dyr og kaster dem ned i den vældige Pøl, som er større end baade jorden og Himlen tilsammen. Men over baade Gud og Djævelen regjerer jeg, for jeg har et Hode, som gaar foran mig og siger mig alle Ting. Hem,“ vedblev han og lo, en indvendig, klukkende Latter, „der gaar jeg ganske stille hen ad Gaden, og saa med et, ser jeg et Hode, med sort glat, tætklippet Haar, et Hode, skal man ha seet paa Magen! Et Baghode med store ørevipper, og hverken Hals eller Krop, og naar jeg vil komme om paa den anden Side og se det i Ansigtet og begynder at løbe saa løber det ogsaa, piler af Sted som det er galt, og naar jeg gaar sagte, eller staar stille, saa gjør det ligesaa.“ Han syntes at falde i Tanker, men kort efter knejste han med Nakken: „Kjender Dere mig ikke? Véd Dere ikke, hvem Dere har for Dere. Jeg er Overgud, Overgud!“ Han nikked og gjentog det flere Gange med synligt Velbehag. Pludselig slog han ud med Haanden. „Dette fordømte, tætklipte Hodehaar! Væk med Dig, din Satans Maske!“ Stemmen blev til et Skrig.

I dette øjeblik blev han grebet bagfra og revet overende af en Mængde haandfaste Næver. Doktor Thomsen var vendt tilbage med nogle Opsynsmænd fra Rigshospitalet, som stille og ubemærket var kommen ind gennem Kabinettet og havde lusket sig bag paa ham.

Der blev nogle Minutters voldsom Kamp, inden de fik ham bunden. Saa tog de ham imellem sig og bar ham ned i Vognen. Doktor Thomsen fulgte med. Lyden af hans Forbandelser og Skrig blandet med slæbende og uregelmæssige Skridt af tunge, trampende Støvler naaed fra Trapperne ind i Stuen. Efterhaanden tabte Larmen sig, men først da Vognen kørte bort, blev det ganske stille.

Han blev ført lige til Gaustad og maatte straks i Celle. Da der var gaaet et Par Maaneder, blev han roligere og kom over paa en anden Afdeling. Men en af de første Dage efter Forandringen benytted han sig af et ubevogtet øjeblik til at hænge sig i sit sorte Silkehalstørklæde.

Da Doktor Thomsen bragte Fru Holm Efterretningen om hans Endeligt, udstødte hun et Jammerskrig og faldt bagover i Stolen som rammet af Slag. Til alt, hvad han sa om, at hun burde glæde sig over, at hendes Mands pinte Sjæl nu havde faaet Ro, svarte hun ikke et Ord. Da han

videre blev ved at tale til hende, rysted hun svagt paa Hodet og betydet ham ved Tegn, at hun ønsked at være alene. Med et Suk forlod han hende, og gik hen til Svigerinden Fru Grønn, hvem han bad se til hende. Da denne kom, fandt hun Døren stængt. Hun banked paa og raabte ind til hende; men der kom intet Svar. Saa blev hun hos Gutterne, spiste til Middag sammen med dem, og gjentog fra Tid til anden sin Banken paa den lukkede Dør, hver Gang med det samme Resultat. Tilsidst lod Fru Grønn Gutterne forsøge.

„Luk op Mamma, det er mig, Sigurd“ – raabte han, „vi er saa bange, Du er syg.“ Efter nogle øjeblikkes forgjæves Lytten begyndte Magnus. „Mamma, Mamma, kan Du ikke lukke op for os – kjære søde Mamma!“ Da der fremdeles ikke kom nogen Lyd til Svar, brast begge Gutterne i Graad. Saa endelig blev Nøglen langsomt drejet rundt og Døren aabnet.

„Gaa ind paa jeres Værelse og læs Lektier, eller gaa ud og leg, Gutter,“ sa Fru Holm, – „I skal ikke være bange for mig, jeg fejler ingenting.“

Der var halvmørkt i Stuen; hun stod med Ryggen mod Vinduet, saa hendes Ansigt ikke kunde sees.

Sigurd og Magnus holdt op at græde. De tog fat i hendes Hænder, som de kyssed.

„Men hvorfor vil Du ikke komme ind til os?“ spurgte de, „Du har jo heller ikke spist Middag.“

„Jeg skal nok spise siden,“ – hun tog dem begge ind til sig, og klapped dem, – „men jeg vil saa gjerne være alene, gaa nu fra mig.“ De Følte sig beroliget og adlød uden at sige mere.

„Vil Du ikke, at jeg skal sidde lidt hos Dig; Elise,“ spurgte Fru Grønn, der havde holdt sig tilbage under Optrinet med Gutterne, og nu traadte hen til Døraabningen.

„Nej, jeg maa være alene, – jeg kan ikke tale med nogen, ellers Tak,“ svarte hun i den forrige rolige Tone.

„Men her er saa koldt, Ilden i Kakkelovnen er gaet ud, – lad mig i det mindste faa stelle lidt for Dig,“ bad Fru Grønn. „Jeg skal ikke sige et Ord.“

Fru Holm satte sig ned paa sin forrige Plads, der, hvor hun havde siddet siden om Morgen, da Doktor Thomsen havde været der, uden at svare. Hun la sig bagover og lukked øjnene.

Fru Grønn fik lagt i Kakkelovnen og tændt Lampen. Saa kom hun ind med en Kop The, som hun bad hende drikke.

„Ja Tak, sæt den der,“ hvisked Fru Holm uden at aabne øjnene. „Og lad mig saa være alene.“

Fru Grønn tog Nøglen af Døren, og gjemte den. Saa gav hun Pigerne nogle Instrukser og gik.

Fru Holm blev siddende i samme Stilling hele Aftenen. Naar Stuepigen kom og spurgte hende om noget, rysted hun enten paa Hodet eller svarte med et Enstavellesord. Da Gutterne var inde og sa Godnat, retted hun sig op og kyssed dem kjærligt.

„Skal ikke Fruen gaa til Sengs nu?“ spurgte Stuepigen en Times Tid senere. „Det skulde Fruen rigtig gjøre.“ Hun havde lovet Fru Grønn ikke at lægge sig, saa længe hendes Frue var oppe.

Rent mekanisk rejste Fru Holm sig og gik uden et Ord ind paa Soveværelset. Naar hun var der, maatte hun vel faa Fred, tænkte hun. Hun vinked til Pigen, som vilde Følge ind med, at hun ikke behøved hende, og lukked Døren efter sig.

Men i Stedet for at klæde sig af, gled hun ned i en Lænestol, støtted Albuerne paa Knæerne, og Ansigtet i Hænderne, og blev siddende ubevægelig i over en Time.

Hvorledes var det muligt, at Gud kunde ha tilladt det. Hun havde jo bedt saa inderligt i Jesu Navn, bedt uden Afladelse. Og Frelseren havde jo sagt, at den, der havde Tro som et Sennepskorn skulde kunne sige til et Bjerg: Løft Dig op og kast Dig i Havet, og det skulde ske. Og hun havde havt Tro. Der havde ikke været Tvil i hendes Hjerte, ikke Gnist af Mistro til, at Gud jo baade kunde og vilde hjælpe. Og hun havde ikke bedt om nogen verdslig Ting. Denne Bøn kunde ikke være af dem, som ikke var Gud velbehagelig. Opfyldelsen af hendes Begjæring vilde jo kun tjene til Guds Forherligelse. Det gjaldt jo om at frelse en Menneskesjæl. Hvorfor, hvorfor havde Gud da ikke bønhørt hende? Hendes Tanker kredsede om dette ene. Hun tænkte det om og om igjen. Uafladelig rundt i en Ring gik det, og for hver Gang hendes Forstand stod stille foran dette haabløse Spørgsmaal, var det som om hun tørned mod en Mur, og blev kastet voldomt tilbage, og saa hørte et Skrig i sin Sjæl, et kort, skarpt, meningsløst Skrig. Tilsidst kunde hun ikke holde ud at sidde stille. Hun fo'r op og begyndte at gaa i en stor Halvcirkel omkring begge Sengene fra det ene Hodegjærde til det andet. Var det da muligt, at hun havde bedraget sig, at Forvisningen om, at hun var Guds benaadede Barn i Kristo havde været en Indbildning? Nej, nej, nej! Hun var jo efter sin Omvendelse bleven et nyt Menneske. Det stærkeste Bevis var, at hun havde faaet Renhed i sin Vilje. I Begyndelsen havde hun ofte Følt en undrende Henrykkelse over, at hun ikke mere havde Gran af Dragelse mod det syndige Væsen, hvori hun tidligere havde levet. Det var Viljen, der var bleven gjenfødt. „Hvorledes skulde hun gjøre den

store Ondskab at synde mod Gud?“ Hun havde ikke tat Fejl, hun h a v d e været i Samfund med Gud. Hun havde Følt saa tydeligt, hvorledes han boed og leved i hendes Hjerte, hvorledes hun daglig vokste i Troen og Naaden. Og alligevel havde han forladt hende. Forladt hende! Hvorfor, hvorfor, hvorfor? Hun gik hurtigere og hurtigere, næsten løbende, og hver Gang hun skulde vende, drejed hun sig paa Hælen, saa hun kom svirrende rundt. Og Morgenen fandt Pigen hende liggende sammensunken paa Gulvtæppet med Hodet op imod Puffen ved Fodstykket af Sengene. Hun var føjelig og viljeløs som et Barn og lod sig uden Modstand bringe tilsengs, hvor hun blev liggende i mange Uger.

Da hun kom op igjen efter Sygdommen, var hendes indre Menneske som knækket og visnet. Hele Dage igjennem kunde hun sidde paa en Stol ret op og ned og rokke sagte med Hodet og se ned i Gulvet, eller hun drog sig langsomt gaaende frem og tilbage med en klynkende Klagelyd. Naar Gutterne kom ind til hende, saa hun hjælpeløst paa dem og klapped dem, hvor det kunde falde sig, med en underlig famlende Bevægelse: Ved Maaltiderne var hun som oftest taus, og naar Sigurd og Magnus kom med et Spørgsmaal eller fortalte hende noget, svarte hun med træt Stemme eller hørte paa dem med et stillestaaende Smil.

Menighedens Sjælesørger kom undertiden og besøgte hende. En Dag sad han og udlagde for hende om Korsets Velsignelse og Bønnens Magt. Han talte indtrængende om, at den Gud elsked højest, tugted han haardest. Han formanede hende til Taalmodighed. Det gjaldt om at ydmyge sig under Guds vældige Haand og blive varagtig i Haabet og Troen, for at han i sin Tid kunde faa ophøje os.

Da hun som sædvanlig intet svared, og han gjerne vilde faa et Indblik i hendes Sjælstilstand, spurgte han hende ligefrem, om hun var flittig til at bede.

„Nej“ – svarte hun ligegyldigt – „jeg ber aldrig.“

„Beder aldrig!“ -- gjentog han forblffet – „jeg troed dog, De var en sand Kristen.“

„Det troed jeg ogsaa“ – svarte hun hen i Luften med en Mine som en, der tænker højt – „men se, om der var nogen Hjælp i det!“

Han gjorde hende en hel Del Spørgsmaal, som hun besvarte modstræbende, og i en Tone, som om alt det kjeded hende, og da Præsten var kommet efter, hvordan det forholdt sig med hendes Kristendom, udbrød han: „Gud hjælpe mig, Frue for Deres arme, forvildede Sjæl. Hvor kan De tænke, at det gaar an at sætte Himlens og jordens Herre et Maal og en Grænse“?

„Hans Veje er ikke vore Veje. Hvad véd vi usle Kryb om, hvad der tjener til vor evige Fred? De maa være forvisset om, at det, Gud har gjort, er vel gjort. Han har seet, at det var nødvendigt For Deres Sjæls Frelse, at Deres Bøn ikke blev opfyldt. Alt hvad der møder os er et Udslag af hans Kjærlighed. Tænk paa den Gang hans egen Søn bad i Gethsemane Have: Herre, tag denne Kalk fra mig! Blev han kanske bønåret? Nej, i Døden sendte han ham, i den grufuldeste, mest fornedrende Død. Og saa vilde De klage? Da Jesus hang paa Korset, raabte han: Min Gud, min Gud, hvi haver Du forladt mig? Ogsaa den kvalfulde Kalk ilt Føle sig forladt af Gud, ogsaa denne Kalk maatte ham, Sonnen, Verdens Herre, tømme til sidste Draabe. Og tviler De vel paa, at Gud elsked ham, sin egen, enbaarne Søn? Og hvad vil De befatte Dem med at gruble over Deres Mands Tilstand hinsides? De har ikke Lov til det. Alle Menneskers Skjæbne, baade levendes og Dødes staar i Herrens almægtige Haand. Hvis hans Sjæl er gaet fortabt, saa har det saaledes været bestemt i Guds vise Raad fra Evighed af, og maa som alt andet tjene til hans Riges Forherligelse baade her og hisset. Ak nej, Frue, bøj De Knæ for Gud, og raab om Naade for Deres Frafald og Formastelse. Men skynd Dem, før det er for silde, at det ikke skal hedde: Du kjendte ikke din Besøgelses Tid.“

Disse Præstens Ord gjorde for et øjeblik Indtryk paa hende. Da han var borte, forsøgte hun for første Gang i lang Tid atter at bede, men det lykkedes ikke. Hun Følte hverken Sønderknuselse eller Anger eller Længsel efter Gud, og Ordene, som hun ledte efter, lod sig slet ikke finde. Hendes Indre var tomt og stille som en udtørret Brønd.

Efterhaanden som Tiden gik, blev hun mere og mere lig en Skygge af sig selv. Tilsidst gik hendes tungsindige Sløvhed over til stille Vanvid. Familien tog sig af Gutterne og sørged for deres Opdragelse. Til hende lejed de en liden Lejlighed paa tre Værelser og fik for god Betaling et gammelt Tyende til at pleje hende. De sidste Aar af sit Liv sad hun fra Morgen til Aften paa en Skammel eller paa Gulvet og piller paa et Straa og rysted paa Hodet og sukked og smaapludred uafladelig. Saaledes døde hun.